

Nieuwbouw van scholen en een gymzaal aan de Van Visvlietstraat 7, Jan de Priesterstraat 4 en Braamstraat 3a in Oost-Souburg, gemeente Vlissingen. Een archeologisch bureau- en booronderzoek

Walcherse Archeologische Dienst

Colofon

Nieuwbouw van scholen en een gymzaal aan de Van Visvlietstraat 7, Jan de Priesterstraat 4 en Braamstraat 3a in Oost-Souburg, gemeente Vlissingen. Een archeologisch bureau- en booronderzoek

Walcherse Archeologische Rapporten volgnummer 64
WAD-Projectcode VLOS_020_004

Auteur
B.H.F.M. Meijlink

Afbeeldingen
WAD tenzij anders vermeld

Status autorisatie bevoegd gezag: ja
Uitvoering conform KNA 4.1 en onder certificaat ERA-017-009

Uitgegeven door
Walcherse Archeologische Dienst
Postbus 70
4330 AB Middelburg
Tel: 0118-675727
e-mail: b.meijlink@middelburg.nl

ISBN: 978-90-78877-75-2

Vlissingen 2020

Omslag
Plangebieden op een uitsnede van de bodemkaart van Bennema en van der Meer 1952

© Walcherse Archeologische Dienst, december 2020

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De WAD aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoud

Administratieve gegevens	3
Samenvatting	4
1 Inleiding	5
1.1 Beschrijving van de onderzoeksopdracht	
1.2 Wettelijk kader en beleidskader	
1.3 Ligging van het onderzoeksgebied	
1.4 Huidig gebruik en toekomstig gebruik	
1.5 Doel van het onderzoek	
1.6 Vraagstelling en onderzoeksvragen	
1.7 Vragen tbv waardering en vervolgstappen	
1.8 Werkwijze	
2 Geologie en bodem	10
3 Overzicht bekende gegevens (bureauonderzoek)	13
3.1 Onderzoeksgeschiedenis	
3.2 Bekende archeologische waarden	
3.3 Bekende historische waarden	
3.4 Verstoringen	
3.5 Gespecificeerd verwachtingsmodel	
4 Resultaten archeologisch veldonderzoek	17
4.1 Inleiding en methode	
4.2 Stratigrafie	
4.3 Vondstmateriaal	
5 Conclusies, waardestelling en selectieadvies	21
5.1 Algemeen	
5.2 Beantwoording van de onderzoeksvragen	
5.3 Waardestelling en selectieadvies	
5.4 Conclusie en aanbevelingen	
Lijst afbeeldingen en tabellen	26
Literatuur	27
Bijlage 1 Archisgegevens in en rondom onderzoeksgebieden	
Bijlage 2 Boorkolommen	
Bijlage 3 Afkortingenlijst	

Administratieve gegevens

Soort onderzoek:	Bureauonderzoek en Inventariserend VeldOnderzoek Boringen (IVO-O)
Provincie:	Zeeland
Gemeente:	Vlissingen
Plaats:	Oost-Souburg
Toponiem:	Van Visvlietstraat 7, Jan de Priesterstraat 4, Braamstraat 3a
Centrumcoörd. onderzoeksgebied:	Van Visvlietstraat 7: x 30890 / y 387500; Jan de Priesterstraat 4: x 30600 / y 387570; Braamstraat 3a: x 30730 / y 387585
Uitvoeringsperiode veldonderzoek	11 december 2020
PvE & PvA nummer	VLOS_020_004 PVA
Oppervlakte plangebied:	Van Visvlietstraat 7: 4000 m ² , Jan de Priesterstraat 4: ca. 3800 m ² , Braamstraat 3a:
	2100 ca. m ²
Oppervlakte onderzoeksgebied:	Van Visvlietstraat 7: ca. 2000 m ² ; Jan de Priesterstraat 4: ca. 1500 m ² , Braamstraat 3a: ca. 1500 m ²
Kadastrale gegevens:	Van Visvlietstraat 7 VSG00R 02464; Jan de Priesterstraat 4 VSG00R 03668; Braamstraat 3a VSG00R 03270
Kaartblad:	65D
Archis vooronderzoek:	n.v.t.
Archis zaaknr:	4929104100
Opdrachtgever:	Gemeente Vlissingen contactpersoon: R. Bakker Afdeling Ruimte en Samenleving Paul Krugerstraat 1 4380 GV Vlissingen Tel.: 0118-487000
Uitvoerder	Walcherse Archeologische Dienst
Bevoegd gezag:	Gemeente Vlissingen Namens deze: B.H.F.M. Meijlink Walcherse Archeologische Dienst (WAD) Postbus 6000 4330 LA Middelburg e-mail: b.meijlink@middelburg.nl
Beheer en plaats van documentatie & Beheer en plaats van vondsten:	Zeeuws Archeologisch Depot (ZAD) Erfgoed Zeeland Looierssingel 2, 4331 NK Middelburg Beheerder: dhr. J.J.H. van den Berg Tel.: 0118-670618; fax: 0118-670880 e-mail depot@erfgoedzeeland.nl
Complextype :	onbekend
Autorisatie:	Drs. B.Silkens Senior KNA-archeoloog WAD
Datum verschijnen rapport	december 2020
ISBN-nummer	978-90-78877-75-2

Samenvatting

Het onderzoek heeft plaats gevonden in het kader van de plannen van de gemeente Vlissingen om in Oost-Souburg de twee oude schoolgebouwen aan de Van Visvlietstraat 7 en de Jan de Priesterstraat 4 te vervangen door twee nieuwe scholen. Ook bestaat het plan om de oude gymzaal aan de Braamstraat 3a te vervangen door een nieuwe. (zie Fig. 1 en Fig. 2) Bij de voorlopige bouwplannen is geen sprake van kelders of anderszins diep reikende structuren. Het gaat om een eenvoudige fundering die maximaal tot een diepte van 0,8 – 1 meter onder straatniveau reikt.

Dit is het rapport van een bureauonderzoek en een booronderzoek dat de Walcherse Archeologische Dienst (WAD) in het kader van de geplande planontwikkeling heeft uitgevoerd. Opdrachtgever is de gemeente Vlissingen. Op basis van het bureauonderzoek is een verwachtingsmodel opgesteld en vervolgens door de boringen getoetst. Het verwachtingsmodel is in tabelvorm hieronder samengevat:

Eigenschap	Verwachting
datering	middeleeuwen
complextype	onderwerp van onderzoek; mogelijk nederzetting of agrarisch gebruik
omvang	onderwerp van onderzoek
diepteligging	top kreekrug; onderwerp van onderzoek
gaafheid en conservering	onderwerp van onderzoek buiten huidige bebouwing; ter hoogte van bebouwing slechte conservering.
locatie	er wordt alleen binnen de plangebieden gezocht
uiterlijke kenmerken	onderwerp van onderzoek
mogelijke verstoringen	ter hoogte van huidige gebouwen

Voor het booronderzoek heeft de WAD een plan van aanpak (PvA) opgesteld. Op onbebouwde terreindelen naast de scholen en de gymzaal zijn per locatie twee en in totaal zes grondboringen gezet. Op de locatie Van Visvlietstraat 7 is nog een extra boring gezet.

De vraagstelling van het booronderzoek betrof de inventarisatie van de staat van de bodem onder de huidige bouwvoor:

- is de top van de kreekafzettingen nog intact of is deze top in de loop der eeuwen verstoord geraakt?
- Daarnaast: zijn bij de boringen eventueel archeologische indicatoren waargenomen?

Het onderzoek heeft de vraagstelling beantwoord. De conclusie is dat er een hoge verwachting op middeleeuwse archeologische resten in de plangebieden ligt, omdat zij in de directe nabijheid van de middeleeuwse ringwalburg liggen. Daarnaast lijkt in de meeste boringen het oorspronkelijke bodemprofiel nog intact met mogelijk nog resten van een cultuurlaag of oude bouwvoor of anderszins archeologische fenomenen als oude slootvulling en een antropogeen pakket.

Op grond van bovenstaande luidt het advies om ter plaatse van die terreindelen van de plangebieden waar nieuwbouw is gepland buiten de contouren van de huidige te slopen gebouwen proefsleuven te graven. Het doel van het proefsleuvenonderzoek is om na te gaan of in deze terreindelen archeologische resten aanwezig zijn en hoe deze moeten worden gewaardeerd.

Het proefsleuvenonderzoek moet uitgevoerd worden door een gecertificeerd archeologisch onderzoeksbureau- of instantie op basis van een programma van eisen dat door het bevoegde gezag is goedgekeurd.

De resultaten van het proefsleuvenonderzoek zal aan de basis liggen van de besluitvorming of op plaatsen nog een kleine opgraving moet plaatsvinden. Omdat het relatief kleine terreindelen betreffen, kan bij het aantreffen van archeologische sporen ook in overleg met opdrachtgever besloten worden om direct uit te breiden naar een opgraving.

1. Inleiding

1.1 Beschrijving van de onderzoeksoopdracht

Het onderzoek heeft plaats gevonden in het kader van de plannen van de gemeente Vlissingen om in Oost-Souburg de twee oude schoolgebouwen aan de Visvlietstraat 7 en de Jan de Priesterstraat 4 te vervangen door twee nieuwe scholen. Ook bestaat het plan om de oude gymzaal aan de Braamstraat 3a te vervangen door een nieuwe. (zie Fig. 1 en Fig. 2) Bij de voorlopige bouwplannen is geen sprake van kelders of anderszins diep reikende structuren. Het gaat om een eenvoudige fundering die maximaal tot een diepte van 0,8 – 1 meter onder straatniveau reikt.

De gemeente Vlissingen heeft de Walcherse Archeologische Dienst (WAD) opdracht gegeven een verkennend archeologisch onderzoek uit te voeren. De wens van de opdrachtgever is hierbij inzicht te krijgen in eventuele archeologische restricties, waarmee bij de verdere planontwikkeling rekening moet worden gehouden. De gemeente heeft daarmee als doel om eventueel noodzakelijk geachte archeologische onderzoeken tijdig in de planning en budgetten op te nemen.

Dit is het rapport van het bureauonderzoek en een booronderzoek dat de Walcherse Archeologische Dienst (WAD) in het kader van de geplande ontwikkeling heeft uitgevoerd.

Het doel van het bureauonderzoek is om een archeologisch verwachtingsmodel op te stellen. Het verwachtingsmodel komt op het volgende neer:

- In de diepere ondergrond rust ter hoogte van de onderzoeksgebieden een lage verwachting op archeologische resten uit de ijzertijd en de Romeinse tijd. Waarschijnlijk heeft de grote kreek het loopniveau uit deze perioden in de top van het onderliggend Hollandveen weg gespoeld.
- in de top van de kreekafzettingen rust ter hoogte van de onderzoeksgebieden een hoge verwachting op archeologische resten uit de middeleeuwen. De percelen liggen op een steenworp afstand van de vroegmiddeleeuwse ringwalburg van Oost-Souburg. Rond de burg kunnen, net zoals is gebleken in Domburg, gelijktijdige archeologische sporen van bewoning en landgebruik verwacht worden.
- In de top van de kreekafzettingen geldt verder lage verwachting op archeologische resten uit de nieuwe tijd. Oud kaartmateriaal laat zien dat de onderzoeksgebieden buiten de historische kern van

Oost-Souburg zijn gelegen en pas in de twintigste eeuw binnen de stadsgrenzen zijn komen te liggen.

- De top van de kreekafzettingen is naar verwachting door de bouw van de bestaande school- en gymgebouwen verstoord, waardoor de verwachting op middeleeuwse resten alhier van middelhoog naar laag ingeschaald kan worden.
- De geplande nieuwbouw strekt zich in delen uit buiten de contouren van de oudbouw. Naar verwachting heeft hier niet of nauwelijks verstoring van de ondergrond plaatsgevonden en blijft de verwachting op middeleeuwse resten hoog.

Het doel van het Inventariserend VeldOnderzoek in de vorm van boringen (IVO-O) is om het verwachtingsmodel, opgesteld door het bureauonderzoek te toetsen. Met name in het geval van dit onderzoek moest het laatste onderdeel van het verwachtingsmodel door een booronderzoek worden getoetst. Voor het booronderzoek heeft de WAD een plan van aanpak (PvA) opgesteld. Op onbebouwde terreindelen naast de scholen en de gymzaal heeft de WAD per locatie twee en in totaal zes grondboringen gezet. Op locatie Van Visvlietstraat 7 is nog een extra, zevende boring gezet.

De vraagstelling van het booronderzoek betrof de inventarisatie van de staat van de bodem onder de huidige bouwvoor:

- is de top van de kreekafzettingen nog intact of is deze top in de loop der eeuwen verstoord geraakt?
- Daarnaast: zijn bij de boringen eventueel archeologische indicatoren waargenomen?

1.2 Wettelijk kader en beleidskader

Het archeologisch onderzoek wordt uitgevoerd in het kader van de Erfgoedwet en de Monumentenwet 1988, die binnenkort overgaat in de Omgevingswet. In de wet is bepaald dat de gemeente de archeologie regelt in de gemeentelijke bestemmingsplannen. De Walcherse gemeenten hebben daartoe een archeologiebeleid vastgesteld in de Nota archeologische monumentenzorg Walcheren 2016-2022. Hierin is een inventarisatie gemaakt van de archeologische waarden en verwachtingen op Walcheren, vertaald in de Archeologische Waarden- en Verwachtingskaart Walcheren 2016. Ook zijn zes hoofdthema's

geformuleerd die richtinggevend kunnen zijn bij het nemen van selectiebesluiten. Naar de hoogte van de archeologische waarde en verwachting en met de hoofdthema's in ogenschouw is een Beleidsadvieskaart opgesteld met een vrijstellingsregeling. Dit is vertaald in alle gemeentelijke bestemmingsplannen, waarin regels verbonden zijn aan de dubbelbestemmingen Waarde Archeologie.

Indien de provincie als bevoegde overheid optreedt dan geldt het provinciale archeologiebeleid vastgesteld in de Cultuurnota 2017-2020. Dit is hier niet van toepassing.

1.3 Ligging van het onderzoeksgebied

De drie onderzoekslocaties in Oost-Souburg zijn:

- Schoollocatie Parelburcht aan de Visvlietstraat 7
- Schoollocatie Tweemaster Kameleon aan de Jan de Prietserstraat 4
- Gymzaallocatie aan de Braamstraat 3a

De ligging van de onderzoekgebieden is weergegeven in de figuren 1 en 2.

1.4 Huidig gebruik en toekomstig gebruik

Op de bewuste percelen staan zoals gemeld schoolgebouwen en een gymzaal die aan vervanging toe zijn. De terreindelen buiten deze gebouwen bestaan uit grasveld of bestraat speelterrein.

1.5 Doel van het onderzoek

De gemeente heeft met dit verkennend onderzoek het doel om eventueel noodzakelijk geachte archeologische onderzoeken tijdig in de planning en budgetten op te nemen.

Het doel van het bureauonderzoek is om een archeologisch verwachtingsmodel op te stellen

Het doel van het booronderzoek is om het verwachtingsmodel, opgesteld door het bureauonderzoek te toetsen.

1.6 Onderzoeksvragen

Specifiek gelden de volgende onderzoeksvragen:

- *Hoe ziet het verwachtingsmodel op basis van de studie van geologische, geomorfologische en bodemkaarten eruit?*
- *Hoe ziet het verwachtingsmodel er op basis van de beschikbare oude en historisch kaarten eruit?*

- *Hoe ziet vervolgens het verwachtingsmodel er op basis van onderzoek naar latere verstoringen eruit?*

- *Kan er op basis van de boringen een degelijk bodemprofiel worden opgemaakt en hoe ziet dit profiel eruit?*

- *Is er sprake van een intact bodemprofiel met een kans op bewaring van eventuele archeologische resten?*

- *Op welke diepte bevinden zich de kreekafzettingen?*

- *Zijn archeologische vondsten aangetroffen in de boorkernen of bij de terreininspectie? Zo ja, kunnen er uitspraken gedaan worden over de aard, datering en mate van conservering?*

1.7 Vragen tbv waardering en vervolgstappen

Het betreft geen waarderend onderzoek, maar een verkennend. Van een waardering is dus geen sprake. Toch kan het bestaan dat op grond van de resultaten van dit verkennend onderzoek een archeologische begeleiding nodig wordt geacht, waarvoor ook een programma van eisen nodig zal zijn. Ten behoeve van een dergelijk selectieadvies:

- *Zijn er op basis van de bevindingen uit het archeologische bureau- en booronderzoek vervolgstappen noodzakelijk? Zo ja welke stappen zijn dit en waarom zijn zij noodzakelijk?*

1.8 Werkwijze

Volgend op de opdracht van de gemeente Vlissingen heeft de WAD een bureauonderzoek uitgevoerd (zie hoofdstukken 2 en 3). Dit bureauonderzoek heeft als doel een verwachtingsmodel op te stellen, dat vervolgens door het booronderzoek moet worden getoetst.

Voor het booronderzoek heeft de WAD een Plan van Aanpak (PvA VLOS_020_004) opgesteld, waarin de probleemstelling, het doel, de vraagstelling en de beoogde methode van het onderzoek is uitgeschreven.

Vervolgens zijn ter hoogte van de drie onderzoekslocaties twee boringen gepland. Deze zijn afgebeeld in figuur 2. De boringen zijn niet diep gepland en zijn alleen bedoeld om de gesteldheid van de top van de kreekafzettingen onder de bouwvoor vast te stellen.

De bevindingen in de boringen zijn beschreven in hoofdstuk 4 en de boorstaten zijn te zien in bijlage 2.

Vervolgens zijn de resultaten, de conclusies, de

beantwoording van de onderzoeksvragen en de aanbevelingen beschreven in hoofdstukken 5 en 6.

Ten behoeve van het archeologisch onderzoek zijn door de Walcherse Archeologische Dienst de volgende bronnen geraadpleegd:

Adressen (al dan niet digitaal)

- ARCHIS (AMK, IKAW, omg en wng)
- GeoWeb gemeente Vlissingen (topografie, kadastragegevens en luchtfoto's)
- Geoweb/CHS (Provincie Zeeland) (historische kaarten, luchtfoto's)
- Luchtfotografische documentatie (Geoweb Provincie Zeeland)
- Luchtfotografische documentatie 1974 (Erfgoed Zeeland)
- Zeeuws Archief (oude kaarten, foto's, bouwtekeningen, kadastrale minuut)
- Zeeuwse Bibliotheek (fotobank)
- Zeeuws Archeologisch Depot
- Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN)

Oude kaarten

- Visscher-Romankaart (1650)
- Topografische Kaart van de Hattinga's (1750)
- Kadastrale kaart van Walcheren (Kuijper 1852)
- Kadastrale kaart van Walcheren (1875)
- Bonnebladen (1926)

Aardwetenschappelijke kaarten

- Rijks Geologische Dienst (RGD). Geologische kaart van Nederland 1:50.000, Blad Walcheren, Haarlem: 1972, Tweede druk 1997.
- RGD. Toelichtingen bij de Geologische kaart van Nederland 1:50.000, Blad Walcheren, Haarlem: 1972, Tweede druk 1997.
- Geomorfologische kaart Van nationaal Georegister versie 2008 geraadpleegd in Archis 3
- Bodemkaart (1984/1994) 2014 uit Archis 3
- Bennema, Ir. J. en Dr. Ir. K. van der Meer. De Bodemkartering van Nederland, deel XII, De Bodemkartering van Walcheren. *Verslagen van landbouwkundige onderzoeken no. 58.4*, Stichting voor Bodemkartering, 's-Gravenhage: 1952.

Voornaamste literatuur: zie literatuurlijst achteraan.

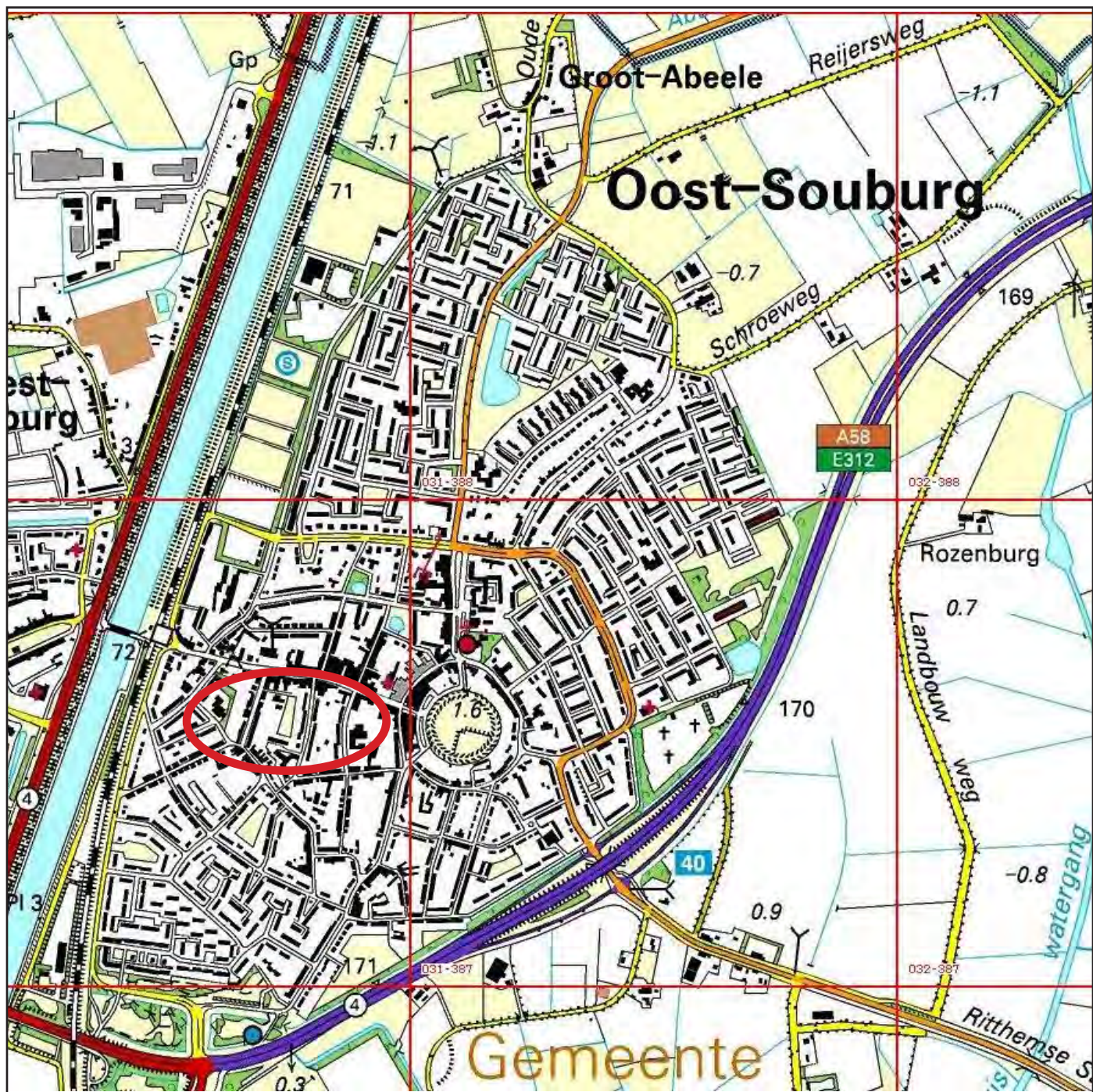

Fig. 1 De plangebieden op de topografische kaarten (rood omkaderd).
Op de luchtfoto uit 2020 zijn de afzonderlijke plangebieden met blauw aangegeven. (bron Geoweb/CHS Provincie Zeeland)

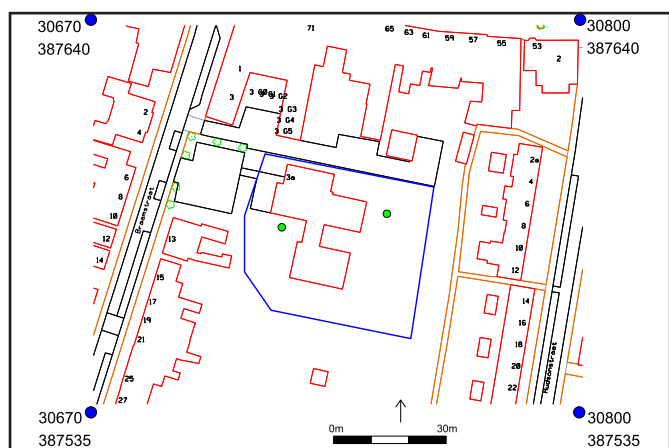
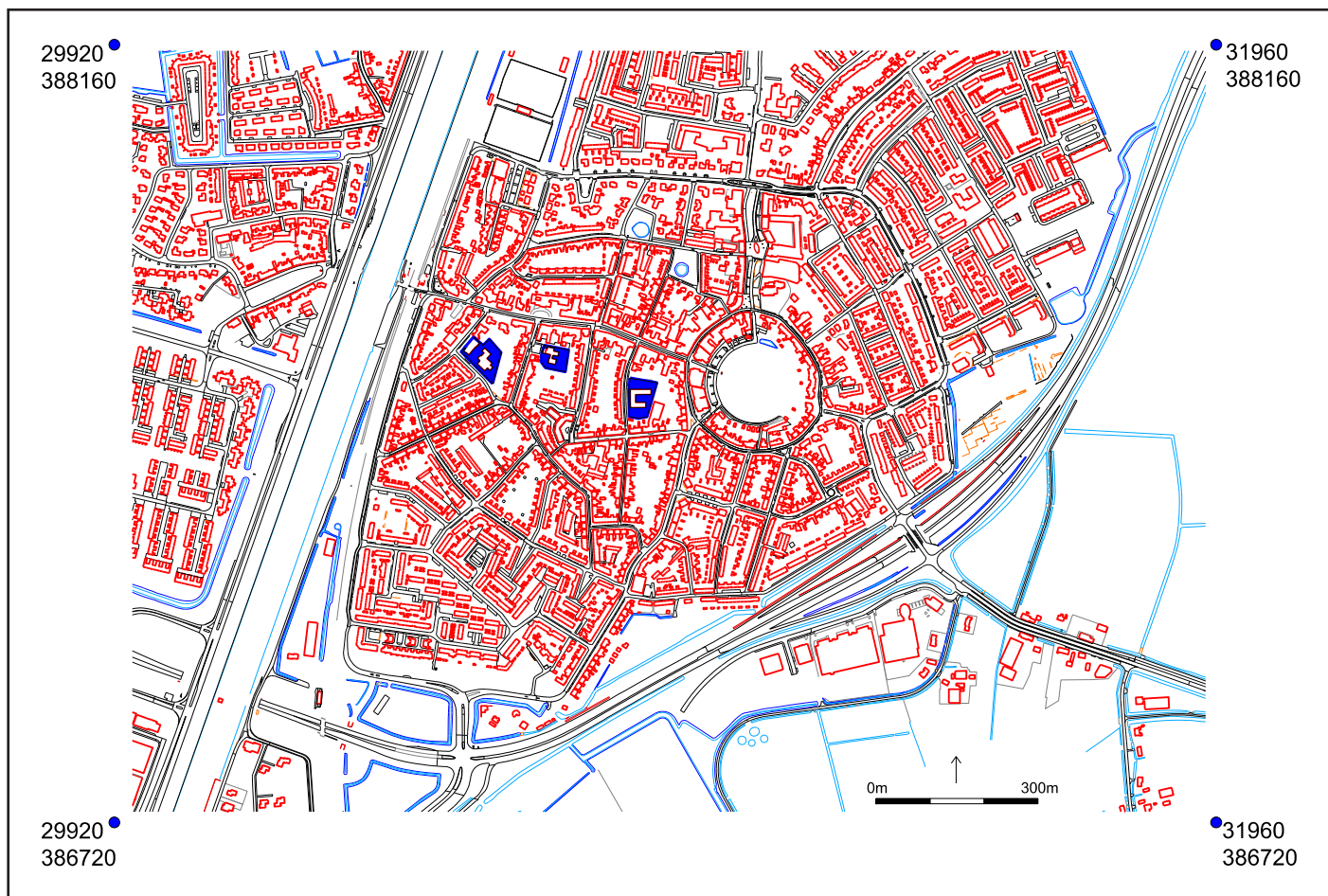

Fig. 2 Locatie van de plangebieden (steeds in blauw) op de topografie van Oost-Souburg.

Boven: overzicht Oost-Souburg met plangebieden

Midden links: locatie School Tweemaster Kameleon, Jan van Priesterstraat 4

Onder links: locatie gymzaal aan de Braamstraat 3A

Midden rechts: locatie school Parelburcht, Van Visvlietstraat 7
De geplande boringen zijn als groene stippen aangeduid.

2. Geologie en bodem

De bodemopbouw van Walcheren kent minimaal vier horizonten die samenvallen met een stilstandfase in de vorming van een sedimentatie. Het gaat om de top van het Pleistoceen dekzand, soms nog afgedekt door basisveen, om de top van de mariene afzettingen van het Laagpakket van Wormer, om de top van een dik pakket veen behorend tot het Hollandveen Laagpakket en tenslotte om de top van de mariene afzettingen behorend bij het Laagpakket van Walcheren. In dit laatste pakket kunnen nog meer horizonten behorende bij korte stilstandfasen in de sedimentatie voorkomen.

De top van van het Pleistoceen dekzand is vanaf ca. 5500 v. Chr. op heel veel plaatsen op Walcheren diepgaand geërodeerd door kreekgeulen en overstromingen. De top van het Pleistoceen zand is hierdoor ter plaatse van de onderzoeksgebieden komen te liggen tussen 25 en 20 meter (noord) en 20 en 15 meter (zuid) onder huidig maaiveld. De afzettingen die met de kreekgeulen en de overstromingen gepaard gaan, behoren tot het Laagpakket van Wormer en komen ongeveer 2000 v. Chr. tot een eind. De top van deze sedimentatie, op ca. 1,60 m onder maaiveld, lijkt samen te vallen met een nat en zompig landschapstype dat overwegend onherbergzaam zal zijn geweest en de basis vormde van een drassig veenmoeras.

Het is duidelijk dat in beide bodemhorizonten

nauwelijks tot geen archeologische resten verwacht kunnen worden. Zij worden bij dit onderzoek verder buiten beschouwing gelaten.

Ongeveer 2000 v. Chr. was de kust gesloten en vormde zich daarachter een veenmoeras. In de volgende 1500 jaar vormde zich een dik veenpakket dat behoort tot het Hollandveenpakket. Vanaf ca. 500 v. Chr. kon dit moeras door nieuwe openingen in de duinenrij langs de kust zich geleidelijk gaan ontwateren. Vanaf die tijd kennen we vindplaatsen met archeologische resten van bewoning. Het gaat om sporen en vondsten behorende tot de ijzertijd en ook de Romeinse tijd die terug te vinden zijn in de top van het Hollandveen en in een afdekkende, zogenaamde Slufterlaag: een dunne kleilaag als sediment van lokale overstromingen die vooral in het noorden van Walcheren voorkwamen.

Vanaf de derde eeuw na Chr. wordt het Walcherse veenlandschap geteisterd door steeds heviger overstromingen. Het is het gevolg van een samenloop van omstandigheden: aan de ene kant was het maaiveld door intensieve ontwatering in de Romeinse tijd lager komen te liggen en aan de andere kant trad in deze periode een zeespiegelstijging op. Opnieuw wordt het gebied een getijdenlandschap en wordt het lange tijd onbewoonbaar. Diepe getijdengeulen doorsnijden het landschap en spoelen het veen weg. In de geulen vindt overwegend sedimentatie van zavel en zand plaats. Tussen de kreekgeulen vindt door tijdelijke overstromingen een meer kleiige sedimentatie plaats. Dit zijn de zogenaamde kom- of poelgebieden. Het is een dynamisch proces dat perioden van rust en perioden van hevige overstromingen kende. Het Walcherse landschap is dan ook doorsneden geweest door een dicht netwerk van kreekgeulen uit verschillende fasen. De afzettingen die gepaard gaan met deze getijde-kreekgeulen en overstromingen rekenen we tot het Laagpakket van Walcheren. Omdat het zandige sediment van de kreekgeulen minder kon inklinken dan het kleiige sediment in de tussenliggende komgebieden, trad zogenaamde differentiële klink op. Dit wil zeggen dat de verlande kreekgeulen als kreekruggen in het ingeklonken kom- of poellandschap kwamen te liggen. (zie fig. 3)

Vanaf ongeveer de zesde eeuw komt de zee langzaam tot rust en komen de eerste mensen weer terug. We kennen uit deze periode de nederzetting Villa Walichrum in de noordelijke kustzone. In de latere eeuwen neemt de bevolking toe en zoeken de mensen hun heil op de hoger gelegen kreekruggen. Hier bouwden zij hun huizen en legden zij hun akkers aan.

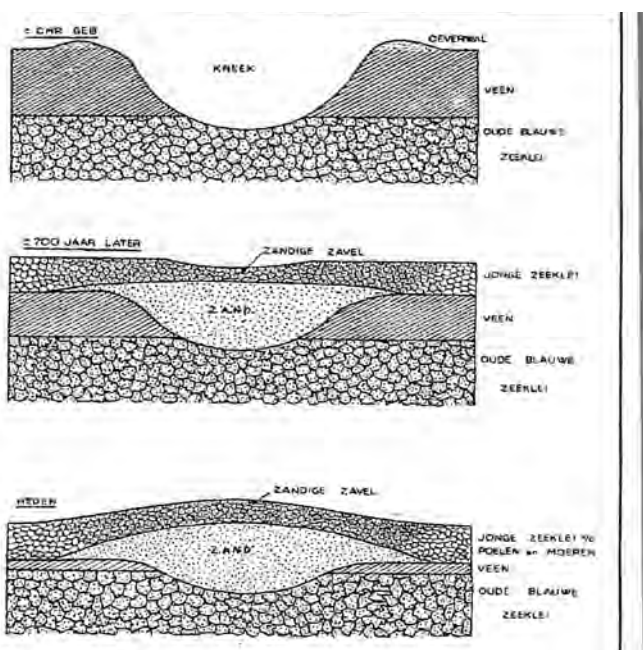

Fig. 3 De vorming van een kreekrug.
Bron: Rijkstuinbouwconsulentenschap, 1951.

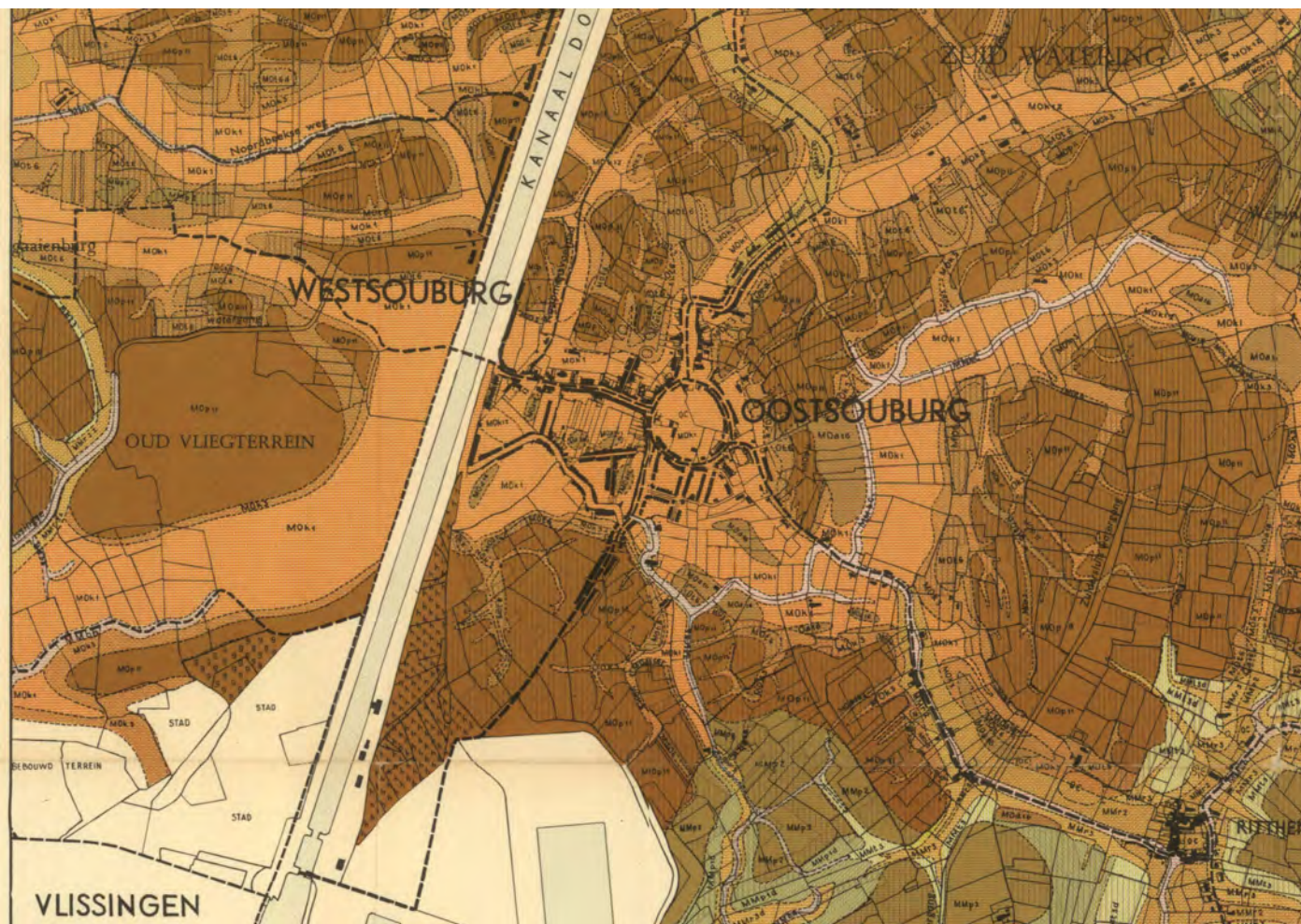

Fig. 4 Uitsnede van de bodemkaart van Bennema & Van der Meer 1952; de gele en lichtbruine tinten geven kreekafzettingen, de donkerbruine en donkerbruin-groene tinten kom- of poelaafzettingen. In onderstaande figuur 5 is op de kaart ingezoomd en zijn de plangebieden blauw omkaderd.

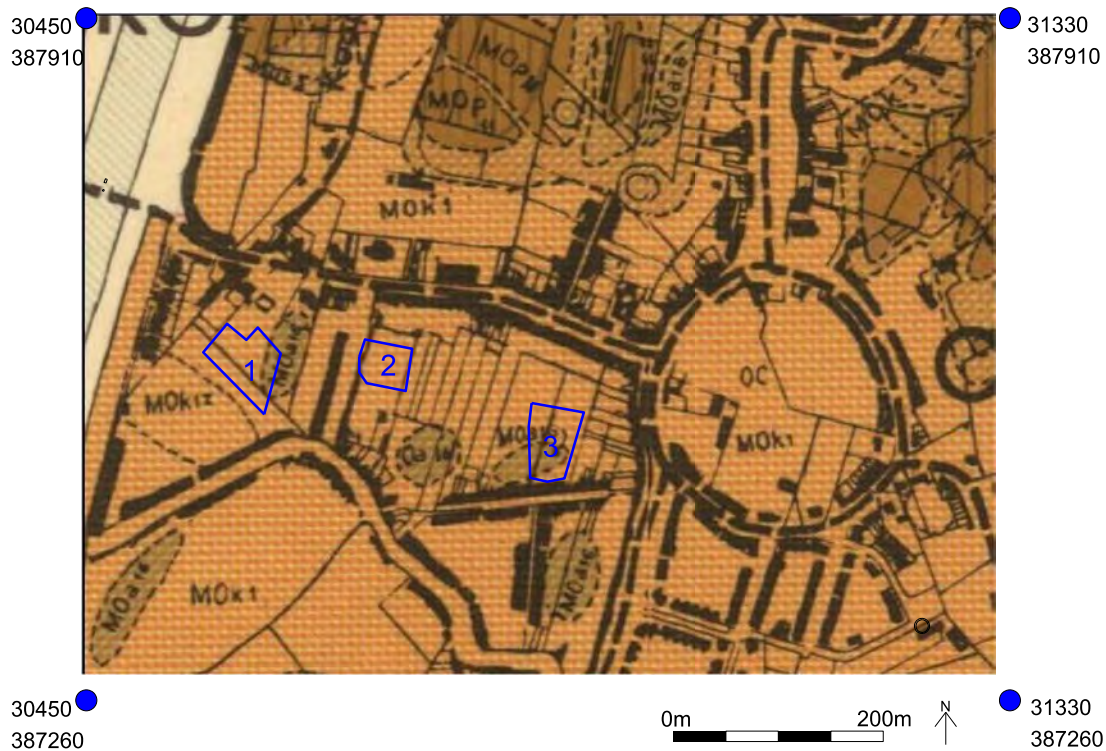

Fig. 5 Bodemkaart van Bennema & Van der Meer 1952; de gele en lichtbruine tinten geven kreekafzettingen, de donkerbruine en donkerbruin-groene tinten kom- of poelaafzettingen. De plangebieden zijn blauw omkaderd. Bron: Bennema & Van der Meer 1952; bewerking WAD.)

Kaart	Code	Omschrijving
Pleistoceen		top tussen 20-15 m -mv (noord) en 15-10 m -mv (zuid)
Bodemkaart NL 2014	Mn15A	niet gekarteerd; extrapolatie: kalkrijke poldervaaggronden, lichte zavel, profielverloop 5
Geologische kaart 1972	DO.2	getij-inversierug (getijdegeul)
Geologische kaart 1972	DO.2 / AO.2	getij-inversierug / Afzettingen van Duinkerke II op Hollandveen op afzettingen van Calais (<i>op kleine locatie bij Braamstraat 3A</i>)
Bennema & vd Meer	MOk1/MOa16	zandige oude kreekruggrond / oude kleiplaatgrond (<i>op kleine plaatsen</i>)
Geomorfologie 2008	10B71	niet gekarteerd; extrapolatie: getij-inversierug

In de tussengelegen, drassige komgebieden lieten zij hun vee weiden. In de top van de kreekafzettingen die zich direct onder de bouwvoor bevinden zijn archeologische resten vanaf de middeleeuwen te verwachten.

Op de uiterst gedetailleerde bodemkaart van Walcheren uit 1952 van Bennema en Van der Meer is goed te zien waar we ter hoogte van de onderzoeksgebieden welke van deze twee bodemhorizonten kunnen verwachten. (zie 4 en 5)

De plangebieden in Oost-Souburg bevinden zich op een oude, brede kreekrug en hebben in de ondergrond tot op grotere diepte alleen kreekafzettingen van het Laagpakket van Walcheren. Het onderliggend veenpakket zal volledig zijn weggespoeld.

In bovenstaande tabel is weergegeven hoe deze kreekafzettingen op de verschillende bodemkaarten en geologische en geomorfologische kaarten zijn geklassificeerd.

3. Overzicht bekende gegevens (bureauonderzoek)

3.1 Onderzoeksgeschiedenis

De plangebieden zijn nog niet eerder onderwerp van een archeologisch onderzoek geweest. In de directe nabijheid zijn wel verschillende archeologische onderzoeken uitgevoerd. Deze worden kort besproken in de volgende paragraaf.

Substantieel en van belang zijn natuurlijk de opgravingen van het terrein van de vroegmiddeleeuwse ringwalburg, de Karolingenburg. De oppgravingsresultaten zijn uitvoerig beschreven door R. Van Heeringen en verschillende specialisten. (Van Heeringen et al. 1995, 113-218)

De ringwalburg is naar alle waarschijnlijkheid in het laatste kwart van de negende eeuw aangelegd. (Van Heeringen et al. 1995, 23) De nederzetting binnen de burg lijkt aan het eind van de tiende eeuw verlaten en is verplaatst naar de locatie van het Oranjeplein. Op het terrein hebben getuige de opgravingsresultaten in de elfde en twaalfde eeuw nog een of meer grote boerderijen of schuren gestaan. De wal is in de tijd daarna grotendeels geslecht. Op latere oude kaarten is te zien dat in de zeventiende tot en met negentiende eeuw op het terrein geen grotere gebouwen hebben gestaan. Volgens kaarten en eeuwen hebben in de twintigste eeuw slechts enkele boerderijen / gebouwen op het terrein gestaan. (ibid. en zie onder)

De plangebieden, onderwerp van dit onderzoek zijn gelegen net ten zuiden van de Kanaalstraat die vanaf de burg richting West-Souburg loopt. (Fig. 6) Dit moet één van de oudste wegen van Oost-Souburg en Walcheren zijn geweest. De weg ligt in het verlengde van de weg door de ringburgwal en was daarmee verbonden door een brug over de gracht. (Van Heeringen et al. 1995, 123-127)

Op de kadastrale minuut 1832 heet de Kanaalstraat de Sinits Weg. Hoe de weg in de eeuwen daarvoor heeft geheten heb ik nu niet kunnen achterhalen.

Voor het plangebied Van Visvlietstraat 7 ligt op steenworpafstand van de ringwalburg.

3.2 Bekende archeologische waarden

Walcherse Archeologische Waarde- en verwachtingskaart en Beleidsadvieskaart

Deze kaarten zijn opgesteld op basis van oude kaarten, archeologische gegevens uit archis en de gedetailleerde bodemkaart van Bennema en Van

der Meer (bijvoorbeeld fig. 4). Het plangebied is hier aangeduid als een zone met hoge archeologische verwachting. Hier geldt dat bij bodemingrepen dieper dan 40 cm met een oppervlaktemaat groter dan 100 m² voorafgaand archeologisch onderzoek moet plaatsvinden.

Op de Waarden- en verwachtingskaart is de zone van een hoge waarde voorzien, omdat het hoge kreekgronden betreft in de nabijheid van de ringwalburg. Middeleeuwse nederzettingsactiviteiten langs de toegangswegen naar de ringwalburg zijn hier te verwachten.

Archeologische gegevens in Archis3

In Archis3 staan verschillende onderzoeken en vondstmeldingen in de omgeving van de plangebieden gemeld. Deze zijn terug te vinden in figuur 7 en zijn opgenomen in Bijlage 1. In het kort kunnen we stellen dat bij de meeste onderzoeken ten zuiden van de plangebieden en ter hoogte van de Kanaalstraat geen archeologische sporen en vondsten uit de middeleeuwen zijn gevonden. Tijdens de begeleiding van de rioolwerken aan de oostzijde van de Kanaalstraat is een paalspoor en een ander grondspoor gedocumenteerd die mogelijk in verband staan met de voormalige brug over de gracht van de ringwalburg. Interessant is het booronderzoek uitgevoerd door Artefact aan de Vlissingestraat (zaakid.nr. 4759094100). Hier is onder een oude bouwvoor een vermoedelijk laatmiddeleeuws pakket aangeboord, mogelijk ook grachtvullingen van de gracht rond de burg en ook een jongere slootvulling.

Ter hoogte van het Oranjeplein hebben ook verschillende onderzoeken plaatsgevonden. Enkele van deze onderzoeken, bijvoorbeeld in de Open Havenkerk, hebben laatmiddeleeuwse archeologische resten aangesneden, maar geen vroegmiddeleeuwse resten die in verband kunnen staan met de ringwalburg.

In de kaart uit Archis 3 is het terrein van zeer hoge waarde aangeduid dat ook Rijksbescherming geniet (Rijksmonumentnummer 46096, AMK-nummer 1534). De historische dorpskern van Oost-Souburg, dat gevormd wordt door het Oranjeplein en de aanliggende bebouwing, is een gebied met hoge archeologische waarde (AMK-nummer 13436)

Het archief bij het ZAD heeft geen aanvullende informatie met betrekking tot de plangebieden. (Mailverkeer d.d. 17-12-2020)

Fig. 6 Overzichtskartaal van plangebieden en ringwalburg. Plangebieden zijn blauw omlijnd. De ringwal is bruin en de gereconstrueerde gracht is lichtblauw ingekleurd. De zwarte arcering geeft het vlak met de rijksbescherming van de ringwalburg aan. In oranje de oude Onze-Lieve-Vrouwe-kerk (de huidige Open Havenkerk)

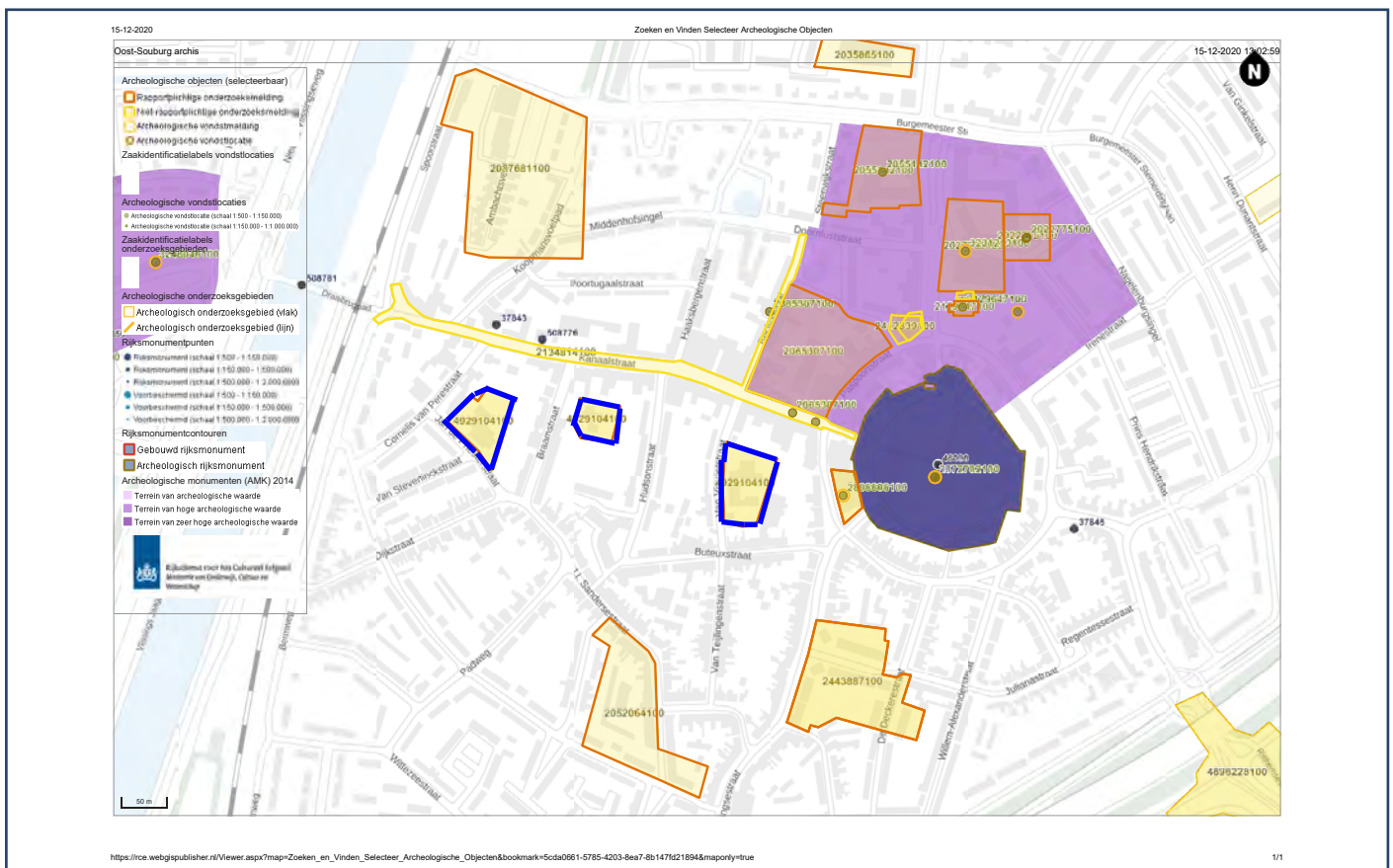

Fig. 7 De plangebieden (blauw omlijnd) met omliggende gegevens uit ARCHIS 3. Bron: ARCHIS III

Kaart/luchtfoto	Periode	Indicator	Opmerkingen
Visscher-Roman	1650	nee	grasland/akker
Hattinga	1750	nee	grasland/akker
Kadasterkaart	1832	nee	grasland/akker
Bonnebladen	1912	nee	kleine akkers/tuinen
Luchtfoto	1944	nee	Kleine akkers/tuinen
Luchtfoto	1959	ja	schoolgebouw aan Jan de Priesterstraat en Van Visvlietstraat
Luchtfoto	1974	ja	ook de gymzaal is hier nu te zien
Luchtfoto	heden	ja	schoolgebouwen en gymzaal

3.3 Bekende historische waarden

Oude kaarten & luchtfoto's

Over de historische informatie die de oude kaarten ons verschaffen over de drie plangebieden, kunnen we kort zijn. Vanaf de oudste kaart die we tot onze beschikking hebben, de Visser Romankaart uit 1680, tot en met de topografische kaart uit 1949 worden de drie plangebieden zonder bebouwing aangeduid. Zij maken deel uit van het open land langs de weg richting West-Souburg (later de Kanaalstraat). Hierboven is dit in tabelvorm weergegeven. Ter illustratie is hier een uitsnede van de kaart van de gebroeders Hattinga uit 1750 en de luchtfoto uit 1944 opgenomen (fig. 8).

Op de luchtfoto uit 1959 zien we voor het eerst de schoolgebouwen aan de Jan de Priesterstraat en de Van Visvlietstraat. De aanbouw aan de Parelburcht aan de Van Visvlietstraat is op de topografische kaart van 1993 voor het eerste te zien. De gymzaal aan de Braamstraat verschijnt op de topografische kaart van 1972 en op de

luchtfoto uit 1974. De zuidelijke aanbouw is rond 1995 gerealiseerd.

3.4 Verstoringen

Het is duidelijk dat op basis van bovenstaande informatie een verstoring van de ondergrond ter hoogte van de plangebieden pas is te verwachten vanaf de jaren 50 en 70 van de vorige eeuw toen de schoolgebouwen en de gymzaal zijn gerealiseerd. Uit de foto uit 1944 blijkt dat de plangebieden, veilig op de hoge kreekrug, gevrijwaard zijn van erosie door de inundatie van dat jaar.

De bouw van de schoolgebouwen en de gymzaal zal ter plaatse de ondergrond tot misschien wel een meter onder maaiveld verstoord hebben. En oude middeleeuwse bouwvoor en verschillende middeleeuwse grondsporen zullen hierdoor hoogstwaarschijnlijk verstoord zijn geraakt.

Een geringe verstoring van de ondergrond is te verwachten door de verschillende speeltoestellen rond de schoolgebouwen en door de grote bomen.

Fig. 8 De plangebieden (rode cirkels) op de kaart van de gebr. Hattinga 1750 rechts en de luchtfoto van de RAF 1944 links (bron Zeeuws Archief Zeell-I-23 en P. Crucq 1997)

3.5 Gespecificeerd verwachtingsmodel

Het bovenstaande bureauonderzoek leidt tot het volgende gespecificeerde verwachtingsmodel:

- op basis van de studie van de bodemkaarten en geologische kaarten kan gesteld worden dat de plangebieden ter plaatse liggen van kreekafzettingen met hier en daar ook kleiplaatafzettingen. De kreekafzetting zullen naar verwachting diep reiken en onderliggend veen hebben weg geslagen. De archeologische verwachting geldt daarom uitsluitend de top van de kreekafzettingen en daarmee archeologische resten vanaf de middeleeuwen. Voor resten uit eerdere perioden geldt een (zeer) lage verwachting.

- op basis van de studie van de beschikbare historische bronnen in de vorm van oude kaarten en foto's kan gesteld worden dat ter hoogte van de plangebieden een lage verwachting geldt voor archeologische resten uit de nieuwe tijd. Volgens de kaarten en de foto's zijn de plangebieden onbebouwd gebleven tot in de jaren 50 (Jan de Priesterstraat 4 en van Visvlietstraat 7) en de jaren 70 (Braumstraat 3A) van de vorige eeuw.

- op basis van de studie van bekende archeologische gegevens uit de nabije omgeving van de plangebieden kan gesteld worden dat er een hoge verwachting geldt voor archeologische resten uit de vroege en late middeleeuwen. Op geringe afstand van de plangebieden ligt de locatie van de vroegmiddeleeuwse ringwalburg van Oost-Souburg die nog bewoning heeft gekend tot in de 12e eeuw. De nederzetting binnen de ringwal lijkt al aan het eind van de tiende eeuw richting het huidige Oranjeplein te zijn verhuisd.

De locatie Van Visvlietstraat ligt op ca. 150 meter vanaf de wal en op ca. 100 meter vanaf de buitenzijde van de gereconstrueerde gracht rond de ringwal. De locatie Jan de Priesterstraat 4 ligt op ca. 440 meter afstand van de ringwal.

Bij de verkennende onderzoeken en opgravingen rondom de locatie van de ringwalburg in Domburg zijn op grote schaal middeleeuwse nederzettingssporen gevonden. (Meijlink & Silkens 2012; Meijlink 2018; ook wordt momenteel gewerkt aan de ADC-rapportage van de grote opgraving in het Singelgebied, waarbij zeer veel middeleeuwse sporen en vondsten zijn gevonden.) Ook rond de ringwalburg van Oost-Souburg zijn middeleeuwse nederzettingssporen en

sporen van agrarisch grondgebruik te verwachten.

- de archeologische verwachting wordt op die plaatsen naar beneden bijgesteld, waar de huidige schoolgebouwen en gymzaal zijn gebouwd. Hier zal de top van de kreekrugafzettingen verstoord zijn geraakt.

De geplande nieuwbouw zal buiten de contouren van de huidige, te slopen gebouwen reiken. (Zie fig. @@) In deze gebieden is het bodemprofiel naar verwachting intact en de kans daarmee aanwezig dat eventueel aanwezige archeologische resten in het gedrang komen.

Voor de hoge verwachting op middeleeuwse resten in de top van de kreekrugafzettingen is onderstaande tabel ingevuld.

Eigenschap	Verwachting
datering	middeleeuwen
complextypen	onderwerp van onderzoek; mogelijk nederzetting of agrarisch gebruik
omvang	onderwerp van onderzoek
diepteligging	top kreekrug; onderwerp van onderzoek
graafheid en conservering	onderwerp van onderzoek buiten huidige bebouwing; ter hoogte van bebouwing slechte conservering.
locatie	er wordt alleen binnen de plangebieden gezocht
uiterlijke kenmerken	onderwerp van onderzoek
mogelijke verstoringen	ter hoogte van huidige gebouwen

4. Resultaten archeologisch veldonderzoek

4.1 Inleiding en methode

Om het verwachtingsmodel te toetsen zijn in elk plangebied twee grondboringen gepland. (Fig. 2) Uiteindelijk zijn er zeven boringen gezet op een iets andere plaats dan gepland. Om boring 5 te controleren is ook nog boring 7 in de nabijheid ervan gezet. De boringen hebben we niet op voorhand met GPS uitgezet, maar zijn in het veld op het oog gezet en nadien met GPS ingemeten. De verplaatsing was steeds minimaal. (Fig. 9 en 10)

De boringen zijn alle gezet tot een diepte tussen 1,10 en 1,30 meter onder maaiveld met een Edelmanboor met een diameter van 7 cm. Alleen boring 7 is gestopt op 50 cm onder maaiveld. De boringen reikten alle tot onderin nog in zandige kreekafzettingen. (Zie bijlage 2 boorkolommen) Zij zijn niet dieper doorgezet, omdat naar verwachting het onderliggend veen door de kreek weggeslagen zal zijn geweest en omdat voor de geplande nieuwbouw naar verwachting niet dieper dan een meter gegraven gaat worden. Er zijn namelijk geen kelders gepland.

Het veldteam bestond uit B. Meijlink. Beschrijver van de boorkernen B. Meijlink.

Elke boring is individueel ingemeten met GPS. Hiervoor maakt de WAD gebruik van een jaarlijks gekeurd GPS systeem. Netwerk, onderhoud en keuring worden geleverd door het bedrijf LNR Globalcom.

De vraagstelling van het booronderzoek betrof de inventarisatie van de staat van de bodem onder de huidige bouwvoor:

- is de top van de kreekafzettingen nog intact of is deze top in de loop der eeuwen verstoord geraakt?
- Daarnaast: zijn bij de boringen eventueel archeologische indicatoren waargenomen?

Het booronderzoek moest daarom gericht zijn op de beantwoording van de onderzoeksvragen, zoals opgesteld in paragraaf 1.6 en onderstaand in paragraaf 5.2 worden beantwoord.

4.2 Resultaat boringen en stratigrafie

Plangebied Jan de Priesterstraat 4 locatie Tweemaster-Kameleon

Hier zijn de boringen 1 en 2 gezet (zie fig. 9 en bijlage 2). Onder een dunne bouwvoor en een laag opgebrachte

grond bevindt zich op een diepte van resp. 57 en 45 cm onder maaiveld (0,74 m +NAP en 0,72 m +NAP) de top van een stevige kleilaag die we als plaatafzettingen interpreteren. De bovenste vijf centimeter is vuilig en we vermoeden dat dit het restant van een oude cultuurlaag of oude bouwvoor is.

De kleilaag zelf is tussen 18cm (boring 1) en 32 cm (boring 2) dik. Eronder liggen matig zandige, slappe kreekafzettingen die bovenin wat vuilig overkomen.

Plangebied Braamstraat 3A locatie gymzaal

Hier zijn de boringen 3 en 4 gezet (zie fig. 9 en bijlage 2). In boring 3 lag onder een 10 cm dunne bouwvoor een 65 cm dikke laag opgebrachte grond met baksteenfragmenten en houtskool. Op 75 cm onder maaiveld (0,76 m +NAP) is opnieuw de top van een stevige kleilaag aangeboord. Ook hier denken we aan plaatafzettingen. De kleilaag is hier maar 20 cm dik. Eronder bevindt zich zwak siltig zand dat aan kreekafzettingen is toe te schrijven. Ook hier is dit pakket bovenin wat vuilig.

In boring 4 hebben we stratigrafisch hetzelfde beeld, alleen ligt hier de bovenkant van de plaatafzettingen op 50 cm onder maaiveld (0,62 m +NAP) en is deze kleilaag slechts 18 cm dik.

Plangebied Van Visvlietstraat 7 locatie Parelburcht

Hier zijn de boringen 5, 6 en 7 gezet (fig. 10 en bijlage 2). In boring 5 ligt onder een 30 cm dikke bouwvoor op 1,03 m +NAP de top van een homogeen donkergroengrijs matig siltig zandpakket met wat baksteenspijkel. We vermoeden dat we hier een oude slootvulling aangeboord hebben. Deze kan laatmiddeleeuws, maar ook later dateren. Op 1,10 meter onder maaiveld (0,23 m +NAP) is een pakket matig siltig zand aangeboord te zijn, dat kreekafzettingen lijken, maar wel lichtgroengrijs van kleur is. Waarschijnlijk komt dit door uitspoeling vanuit het bovenliggende pakket. Om zeker te gaan dat het geen beperkt lokaal fenomeen was, is enkele meters weg nog de boring 7 aangezet. Deze vertoonde dezelfde mogelijke slootvulling beeld en is daarom niet verder doorgezet.

In de noordoosthoek van het schoolterrein is boring 6 gezet. In deze boring ligt onder een bouwvoor van 30 cm dikte een dik donkerbruigrijs matig siltig zandpakket, dat we als een cultuurlaag interpreteren.

In de laag was klein baksteenspikkel en ook verbrande klei te zien, evenals wat plantresten. De cultuurlaag kan laatmiddeleeuws zijn, maar ook later dateren. De bovenkant van dit pakket ligt op 1,19 m +NAP en de onderkant op 90 cm onder maaiveld / 0,49 m +NAP. Eronder bevindt zich matig siltig zand behorende bij kreekafzettingen.

Stratigrafie

Basisveen en pleistoceen zand

Niet bereikt.

Laagpakket van Wormer (Afzettingen van Calais)

Niet bereikt.

Hollandveen

en/of middeleeuwse/nieuwe tijd moertering

Niet bereikt, naar alle waarschijnlijkheid door latere kreek weggespoeld.

Laagpakket van Walcheren (Afzettingen van Duinkerke)

Overwegend matig siltige, slappe zandlagen die behoren bij kreekafzettingen.

Oude (middeleeuwse?) bouwvoor?

Op de locatie Jan de Priesterstraat is een kleipakket van plaatafzettingen dat bovenin vuilig is. Dit kan het restant van een cultuurlaag of oude bouwvoor zijn. De datering hiervan is onbekend.

Op de locatie Van Visvlietstraat is in boring 6 een antropogeen pakket aangeboord, dat we ook als een cultuurlaag interpreteren. De datering hiervan kan in de late middeleeuwen liggen, maar kan ook later zijn.

Recente bouwvoor

De recente bouwvoor is overal vrij dun en ligt bij veel boringen op een laag(je) recent opgebrachte grond.

4.3 Vondstmateriaal

Bij booronderzoek zijn geen vondsten gedaan. In de boorbeschrijving zijn wel de waarnemingen van houtskool, baksteenspikkel en verbrande kleispikkels meegenomen.

Fig. 9 Overzichtskaart met de locaties van de daadwerkelijk gezette boringen in oranje (oorspronkelijk geplande boringen in groen, boven plangebied Jan de Priesterstraat 4 en onder plangebied Braamstraat 3A

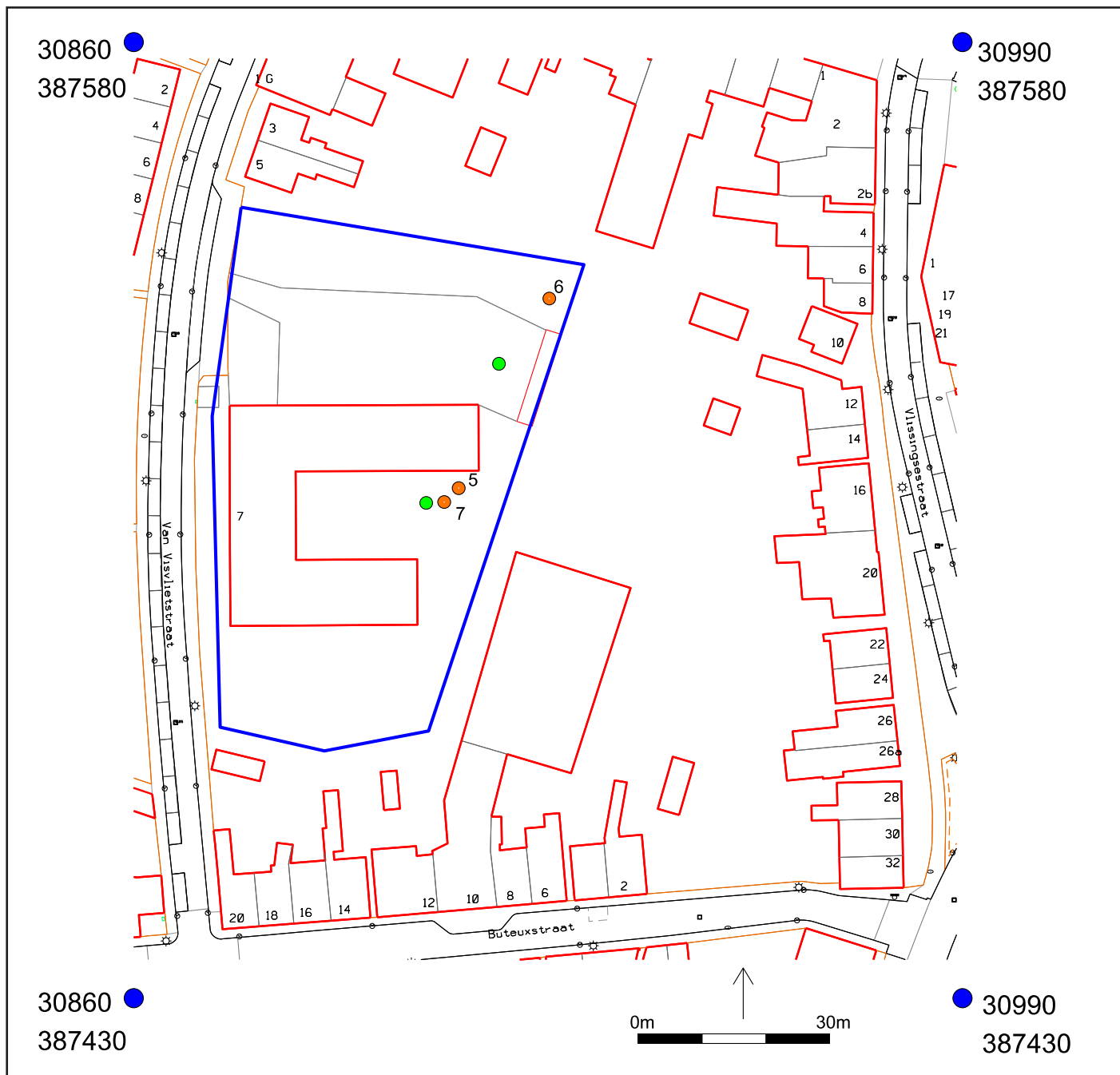

Fig. 10 Overzichtskartaal met de locaties van de daadwerkelijk gezette boringen in oranje (oorspronkelijk geplande boringen in groen), plangebied Van Visvlietstraat 7

5. Conclusies, waardestelling en selectieadvies

5.1 Algemeen

Het onderzoek heeft plaats gevonden in het kader van de plannen van de gemeente Vlissingen om in Oost-Souburg de twee oude schoolgebouwen aan de Visvlietstraat 7 en de Jan de Priesterstraat 4 te vervangen door twee nieuwe scholen. Ook bestaat het plan om de oude gymzaal aan de Braamstraat 3a te vervangen door een nieuwe. (zie Fig. 1 en Fig. 2) Bij de voorlopige bouwplannen is geen sprake van kelders of anderszins diep reikende structuren. Het gaat om een eenvoudige fundering die maximaal tot een diepte van 0,8 – 1 meter onder straatniveau reikt.

De gemeente Vlissingen heeft de Walcherse Archeologische Dienst (WAD) opdracht gegeven een verkennend archeologisch onderzoek uit te voeren. De wens van de opdrachtgever is hierbij inzicht te krijgen in eventuele archeologische restricties, waarmee bij de verdere planontwikkeling rekening moet worden gehouden. De gemeente heeft daarmee als doel om eventueel noodzakelijk geachte archeologische onderzoeken tijdig in de planning en budgetten op te nemen.

Dit is het rapport van het bureauonderzoek en een booronderzoek dat de Walcherse Archeologische Dienst (WAD) in het kader van de geplande ontwikkeling heeft uitgevoerd.

Het bovenstaande bureauonderzoek leidt tot het gespecificeerde verwachtingsmodel dat bij de beantwoording van de onderstaande onderzoeksvragen uitgebreid is beschreven. Het betreft uiteindelijk een hoge verwachting op archeologische resten uit de middeleeuwen die in verbinding kunnen staan met de ringwalburg.

Het booronderzoek heeft het verwachtingsmodel getoetst. Op grond hiervan kan de hoge verwachting op middeleeuwse resten gehandhaafd blijven. In de boringen die in de plangebieden zijn gezet, is in ieder geval ter hoogte van de planlocaties Jan de Priesterstraat en de van Visvlietstraat sprake van een vrijwel intact bodemprofiel. In de boringen op beide locaties lijkt ook het restant van een cultuurlaag of een oude bouwvoor bewaard. Bovendien is op de locatie Van Visvlietstraat nog een pakket aangeboord dat mogelijk een oude slootvulling betreft.

Van de aangeboorde, mogelijke cultuurlaag op de locatie Jan de Priesterstraat is de datering onbekend.

van de aangeboorde cultuurlaag op de locatie Van Visvlietstraat kunnen we zeker niet uitsluiten dat deze een laatmiddeleeuwse datering heeft. De baksteenspikkel verhindert een vroegmiddeleeuwse datering. De cultuurlaag kan echter ook uit de nieuwe tijd stammen.

Van de locatie Braamstraat 3A is in de twee boringen onder de bouwvoor en een pakket recent opgebrachte grond geen spoor van een oude bouwvoor of cultuurlaag gevonden. De bovenkant van het oorspronkelijke kleisediment, geïnterpreteerd als plaatsafzettingen, ligt wel ongeveer op dezelfde hoogte in NAP-waarden als die van hetzelfde soort kleipakket op de locatie Jan de Priesterstraat.

5.2 Onderzoeksvragen

Specifiek gelden de volgende onderzoeksvragen:

- *Hoe ziet het verwachtingsmodel op basis van de studie van geologische, geomorfologische en bodemkaarten eruit?*

Op basis van de studie van de bodemkaarten en geologische kaarten kan gesteld worden dat de plangebieden ter plaatse liggen van kreekafzettingen met hier en daar ook kleiplaatafzettingen. De kreekafzetting zullen naar verwachting diep reiken en onderliggend veen hebben weg geslagen. De archeologische verwachting geldt daarom uitsluitend de top van de kreekafzettingen en daarmee archeologische resten vanaf de middeleeuwen. Voor resten uit eerdere perioden geldt een (zeer) lage verwachting.

- *Hoe ziet het verwachtingsmodel er op basis van de beschikbare oude en historisch kaarten eruit?*

Op basis van de studie van de beschikbare historische bronnen in de vorm van oude kaarten en foto's kan gesteld worden dat ter hoogte van de plangebieden een lage verwachting geldt voor archeologische resten uit de nieuwe tijd. Volgens de kaarten en de foto's zijn de plangebieden onbebouwd gebleven tot in de jaren 50 (Jan de Priesterstraat 4 en van Visvlietstraat 7) en de jaren 70 (Braamstraat 3A) van de vorige eeuw.

- op basis van de studie van bekende archeologische gegevens uit de nabije omgeving van de plangebieden kan gesteld worden dat er een hoge

verwachting geldt voor archeologische resten uit de vroege en late middeleeuwen. Op geringe afstand van de plangebieden ligt de locatie van de vroegmiddeleeuwse ringwalburg van Oost-Souburg die nog bewoning heeft gekend tot in de 12e eeuw. De nederzetting binne de ringwal lijkt al aan het eind van de tiende eeuw richting het huidige Oranjeplein te zijn verhuisd.

De locatie Van Visvlietstraat ligt op ca. 150 meter vanaf de wal en op ca. 100 meter vanaf de buitenzijde van de gereconstrueerde gracht rond de ringwal. De locatie Jan de Priesterstraat 4 ligt op ca. 440 meter afstand van de ringwal.

Bij de verkennende onderzoeken en opgravingen rondom de locatie van de ringwalburg in Domburg zijn op grote schaal middeleeuwse nederzettingssporen gevonden. (Meijlink & Silkens 2012; Meijlink 2018; ook wordt momenteel gewerkt aan de ADC-rapportage van de grote opgraving in het Singelgebied, waarbij zeer veel middeleeuwse sporen en vondsten zijn gevonden.) Ook rond de ringwalburg van Oost-Souburg zijn middeleeuwse nederzettingssporen en sporen van agrarisch grondgebruik te verwachten.

- Hoe ziet vervolgens het verwachtingsmodel er op basis van onderzoek naar latere verstoringen eruit?

De archeologische verwachting wordt op die plaatsen naar beneden bijgesteld, waar de huidige schoolgebouwen en gymzaal zijn gebouwd. Hier zal de top van de kreekafzettingen verstoord zijn geraakt.

De geplande nieuwbouw zal buiten de contouren van de huidige, te slopen gebouwen reiken. (Zie fig. 11-13) In deze gebieden is het bodemprofiel naar verwachting intact en de kans daarmee aanwezig dat eventueel aanwezige archeologische resten in het gedrang komen.

- Kan er op basis van de boringen een degelijk bodemprofiel worden opgemaakt en hoe ziet dit profiel eruit?

Er kan op basis van de boringen een degelijk profiel worden opgemaakt. De boringen zijn tot ca. 1,25 m diepte onder maaiveld gezet. Onderin bevinden zich slappe, matig siltige zandafzettingen die behoren bij kreekafzettingen. In de boringen 1 t/m vier op de locaties Jan de Priesterstraat 4 en Braamstraat 3A worden de zandige afzettingen afgedekt door een kleilaag die we in navolging van de kartering uit 1952 door Bennema en Van der Meer als plaatzaafzettingen interpreteren. Op de locatie Jan de Priesterstraat lijkt bovenin dit kleipakket een restant van een oude

bouwvoor of cultuurlaag aanwezig. Daarboven bevindt zich recent opgebrachte grond en een dunne bouwvoor.

Op de locatie Van Visvlietstraat 7 bevinden zich onder de bouwvoor in twee boringen een vermoedde slootvulling en in een boring een dik pakket antropogeen opgehoogde grond. Dit is mogelijk een cultuurlaag die ook van laatmiddeleeuwse oorsprong kan zijn.

- Is er sprake van een intact bodemprofiel met een kans op bewaring van eventuele archeologische resten?

Op de locaties Jan de Priesterstraat en Braamstraat lijkt het profiel grotendeels intact en is op de eerste locatie mogelijk een restant van de oude bouwvoor bewaard. Op de locatie Van Visvlietstraat is in de gezette boringen geen intact bodemprofiel waargenomen. Dat komt, omdat ter plaatse van twee boringen een oude sloot ingegraven lijkt te zijn en in een boring een antropogeen pakket is aangeboord. Samen met baksteenspikkel en verbrande kleispikkel kunnen deze fenomenen een aanwijzing zijn voor de aanwezigheid van meer archeologische sporen en resten die terug kunnen gaan tot in de middeleeuwen.

- Op welke diepte bevinden zich de kreekafzettingen?

De kleilagen, die wij interpreteren als plaatzaafzettingen, afzettingen liggen rond de 0,75 m +NAP. Deze kleilagen zijn relatief dun. De bovenkant van de zandige kreekafzettingen ligt tussen de 0,56 en 0,40 m +NAP. Dit geldt voor de plangebieden Jan de Priesterstraat en Braamstraat. Op de locatie Van Visvlietstraat is in de boringen geen intacte top van de kreekafzettingen waargenomen.

- Zijn archeologische vondsten aangetroffen in de boorkernen of bij de terreininspectie? Zo ja, kunnen er uitspraken gedaan worden over de aard, datering en mate van conservering?

Er zijn geen vondsten tijdens dit onderzoek gedaan. Wel zijn in de boorkernen enkele baksteenspikkels en verbrande kleispikkels waargenomen.

5.3 Waardestelling & selectieadvies

Het betreft geen waarderend onderzoek, maar een verkennend. Van een waardering is dus geen sprake. We hebben we kunnen vaststellen dat het bodemprofiel in grote lijnen intact bewaard is gebleven buiten de contouren van de schoolgebouwen en de gymzaal. Waar het bodemprofiel niet intact is, op de locatie Van Visvlietstraat 7, is dit het gevolg van ogenschijnlijk archeologische fenomenen. Dit leidt tot onderstaande beantwoording van de onderzoeksvraag:

- Zijn er op basis van de bevindingen uit het archeologische bureau- en booronderzoek vervolgstappen noodzakelijk? Zo ja welke stappen zijn dit en waarom zijn zij noodzakelijk?

Een vervolgonderzoek achten we noodzakelijk om volgende redenen:

- De plangebieden liggen in de onmiddellijke nabijheid van de middeleeuwse ringwalburg op dezelfde brede kreekrug. In Domburg is gebleken dat veel middeleeuwse nederzettingssporen en sporen van agrarische werkzaamheden rond de ringwalburg kunnen worden verwacht.

- in het plangebied Jan de Priesterstraat 4 locatie Tweemaster-Kameleon en Braamstraat 3A locatie gymzaal lijkt een intact bodemprofiel aangeboord te zijn met op eerstgenoemde locatie mogelijk nog resten van een oude bouwvoor of cultuurlaag.

- in het plangebied Van Visvlietstraat 7 locatie Parelburcht is het bodemprofiel niet meer intact als gevolg van antropogene fenomenen in de vorm van mogelijk een opgevulde sloot en van een dikke cultuurlaag. De laatste zou laatmiddeleeuws kunnen dateren, maar misschien ook in de nieuwe tijd.

De vervolgstap die wij nodig achten is de uitvoering van een proefsleuvenonderzoek om:

- te onderzoeken of in de plangebieden inderdaad sprake is van een middeleeuws niveau met niet alleen het restant van een cultuurlaag, maar wellicht ook andere archeologische sporen.

- de eventueel aanwezige en in de proefsleuven aangesneden archeologische resten en vindplaatsen te waarderen. Het gaat daarbij om de bepaling van de aard, de omvang (indien mogelijk), de datering en de mate van conservering van deze resten / vindplaatsen.

- aan de hand van de waardering een selectieadvies op te kunnen stellen over al dan niet de noodzaak van een verder onderzoek in de vorm van een opgraving.

5.4 Advies

Op grond van bovenstaande luidt het advies om ter plaatse van die terreindelen van de plangebieden waar nieuwbouw is gepland buiten de contouren van de huidige te slopen gebouwen proefsleuven te graven. (zie figuur 11 - 13) Het doel van het proefsleuvenonderzoek is om na te gaan of in deze terreindelen archeologische resten aanwezig zijn en hoe deze moeten worden gewaardeerd.

Het waarderend proefsleuvenonderzoek moet uitgevoerd worden door een gecertificeerd archeologisch onderzoeksbureau- of instantie op basis van een programma van eisen dat door het bevoegde gezag is goedgekeurd.

De resultaten van het proefsleuvenonderzoek zullen aan de basis liggen van de besluitvorming of op plaatsen nog een kleine opgraving moet plaatsvinden. Omdat het relatief kleine terreindelen betreffen, kan bij het aantreffen van archeologische sporen ook in overleg met opdrachtgever besloten worden om tijdens het proefsleuvenonderzoek direct uit te breiden naar een opgraving.

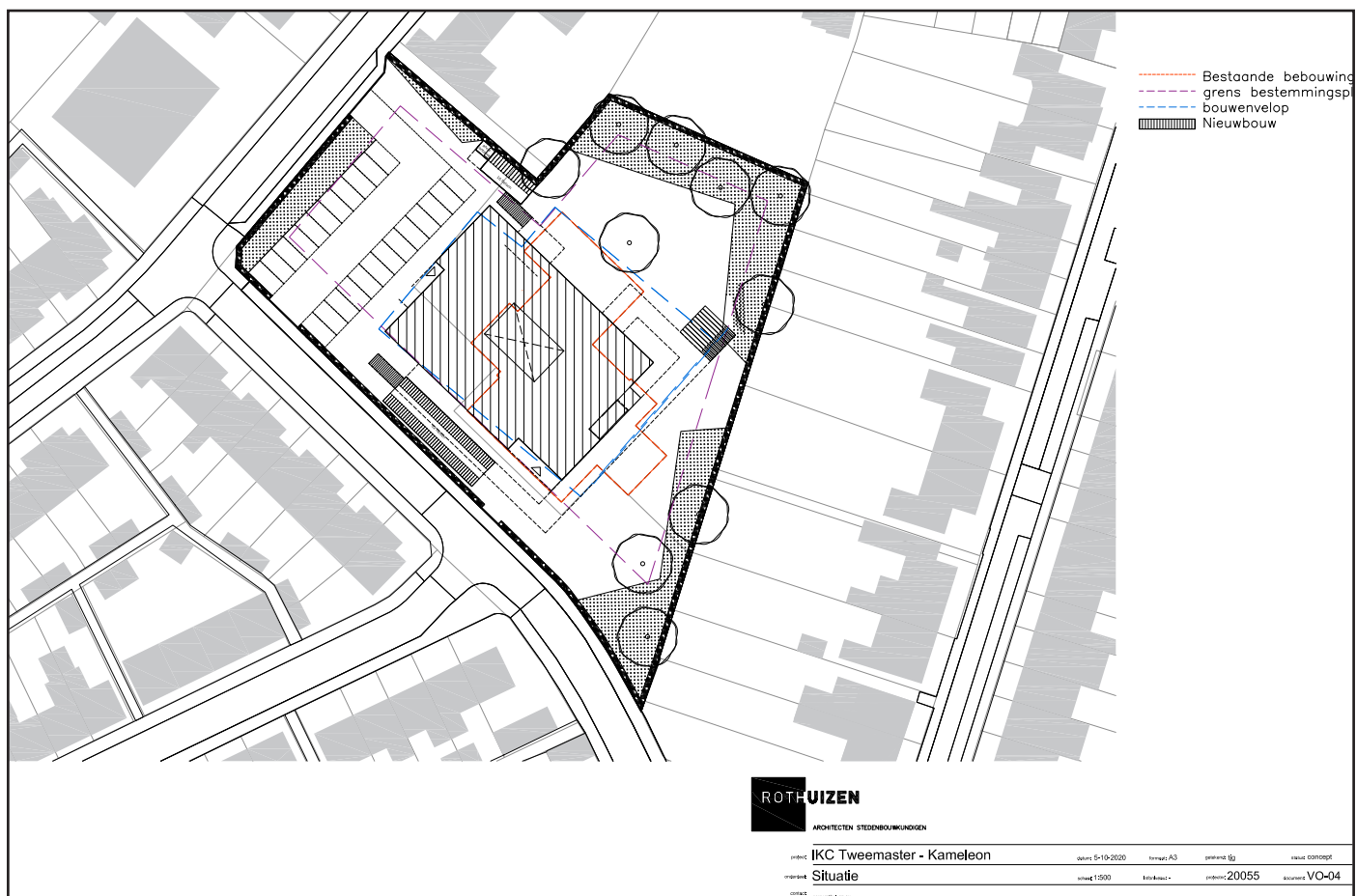

Fig. 11 Overzichtskaat geplande nieuwbouw (gearceerd) tegenover bestaande bouw (rode lijn), plangebied Jan de Priesterstraat 4

Fig. 12 Overzichtskaat geplande nieuwbouw (paars en geel en verticale arcering) tegenover bestaande bouw (dubbel gearceerd, verticaal en schuin), plangebied Braamstraat 3A

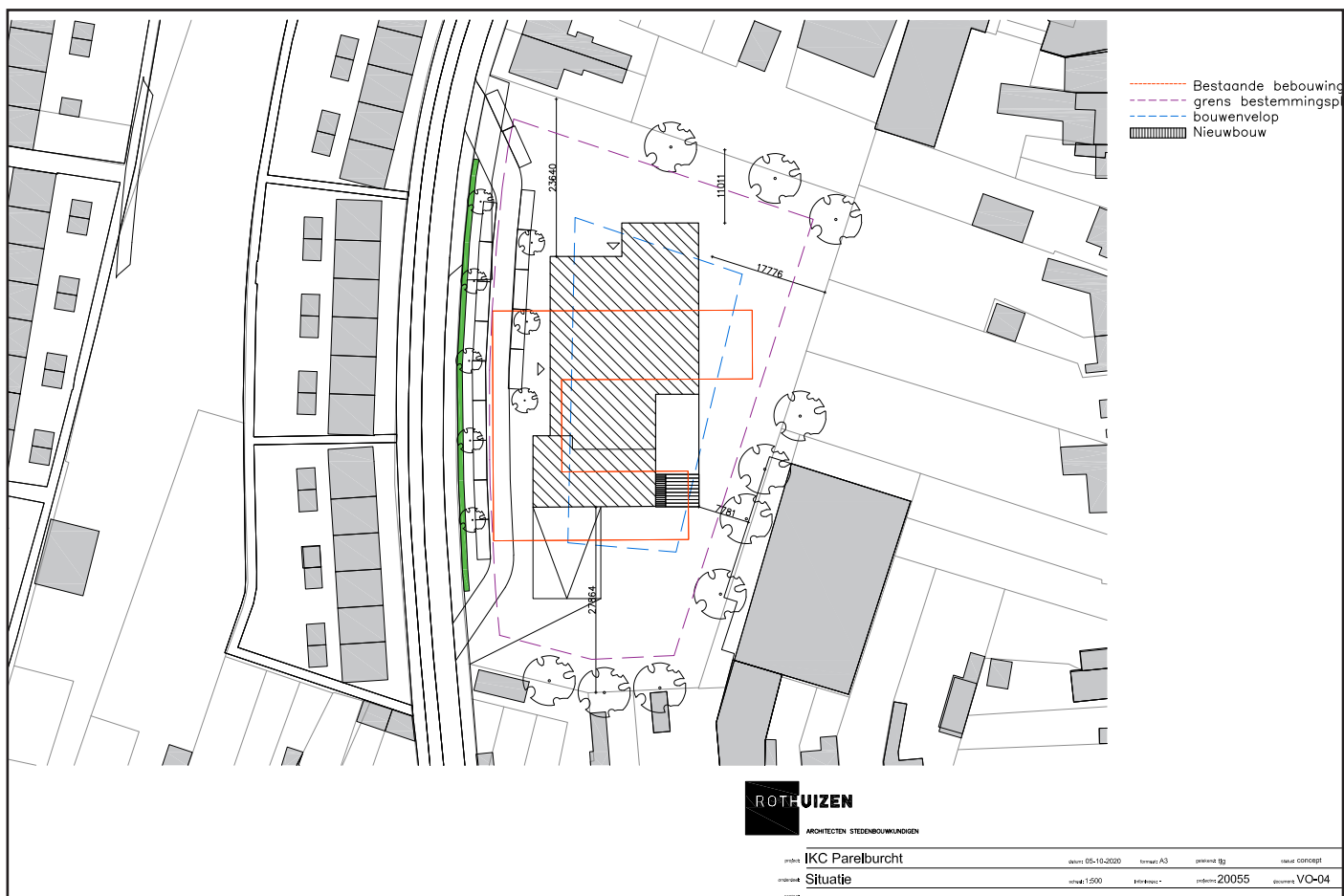

Fig. 13 Overzichtskaat geplande nieuwbouw (gearceerd) tegenover bestaande bouw (rode lijn), locatie Van Visvlietstraat 7.

Lijst afbeeldingen en tabellen

- Fig. 1 De plangebieden op de topografische kaarten en luchtfoto uit 2020. (bron: Geoweb/CHS Provincie Zeeland)
- Fig. 2 Locatie van de plangebieden op de topografie van Oost-Souburg, met overzicht geplande boringen.
- Fig. 3 De vorming van een kreekrug. (Bron: Rijkstuinbouwconsulentschap, 1951.)
- Fig. 4 Uitsnede van de bodemkaart van Bennema & Van der Meer 1952;
- Fig. 5 Bodemkaart met plangebieden. (Bron: Bennema & Van der Meer 1952; bewerking WAD.)
- Fig. 6 Overzichtskaart van de plangebieden ten opzichte van de ringwalburg.
- Fig. 7 De plangebieden met omliggende gegevens uit ARCHIS 3. (Bron: ARCHIS 3)
- Fig. 8 De plangebieden geprojecteerd op de kaart van de gebr. Hattinga 1750 en de luchtfoto van de RAF 1944. (bron Zeeuws Archief Zeel-I-23 en P. Crucq 1997)
- Fig. 9 Overzichtskaart met de locaties van de daadwerkelijk gezette boringen, plangebieden Jan de Priesterstraat 4 en Braamstraat 3A
- Fig. 10 Overzichtskaart met de locaties van de daadwerkelijk gezette boringen,plangebied Van Visvlietstraat 7
- Fig. 11 Overzichtskaart geplande nieuwbouw, locatie Jan de Priesterstraat 4.
- Fig. 12 Overzichtskaart geplande nieuwbouw, locatie Braamstraat 3A.
- Fig. 13 Overzichtskaart geplande nieuwbouw, locatie Van Visvlietstraat 7.

Literatuur

Bennema, J. & Van der Meer K., 1952, *De Bodemkartering van Nederland. Deel 12, Walcheren*. Wageningen, Stichting voor Bodemkartering.

Crucq, P., 1997. *'Alone above all' Walcheren 1943-1944. Fotoverkenning & bombardementen*. Goes.

Delporte, F.M.J., 2019, Oost-Souburg - Vlissingestraat 47-57- Karolingenbaan, gemeente Vlissingen. Archeologisch Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek door middel van verkennende boringen. Artefact! Rapport 510, Zaamslag.

Heeringen, R.M. van, P.A. Henderikx en A. Mars (red.), 1995, *Vroeg-Middeleeuwse ringwalburgen in Zeeland*, Goes/Amersfoort.

Heeringen, R.M. et al., 1995, Deel 2, De opgravingen te Oost-Souburg, in R.M. van Heeringen et al., 1995, *Vroeg-Middeleeuwse ringwalburgen in Zeeland*, Goes/Amersfoort, p. 113-218.

Meijlink, B.H.F.M. & B. Silkens, 2012, *Middeleeuwse bewoning bij de Duinburg, een archeologische opgraving aan de Roosjesweg (plangebied De Golfslag) te Domburg*. Walcherse Archeologische Rapporten 11, Domburg.

Meijlink, B.H.F.M., 2018, *Archeologisch proefsleuvenonderzoek aan de Singel en de Roosjesweg, plangebied Singelgebied te Domburg, gemeente Veere*. Walcherse Archeologische Rapporten 46

BIJLAGEN

Bijlage 1 Archis 3 gegevens in en rond plangebied

Bijlage 1. VLOS_020_004 Nieuwbouw scholen en gymzaal Oost-Souburg				
Archisgegevens in en rond Oost-Souburg ten behoeve van bureauonderzoek				
zaakidentificatiernr	toponiem	soort onderzoek	objectnr	beschrijving
2055142100	Oranjeplein - Burgemeester Stermerdinglaan	booronderzoek	1076652	Naar aanleiding van de voorbereiding van bouwplannen op de hoek van het Oranjeplein en de Burgemeester Stermerdinglaan te Oost-Souburg heeft ArcheoMedia BV een bureauonderzoek met controleboringen uitgevoerd. Hierbij is een leisteenfragmentje aangetroffen tussen 1,8 en 2,1 m-mv. Aangezien de archeologische verwachting het hoogste is voor het gedeelte van de locatie dat momenteel nog bebouwd is, is aanbevolen om de sloop van de bebouwing archeologisch te begeleiden en vervolgens nog boringen te zetten op de plaats van de bebouwing. Rapporten: C.C. Brienen, M.W.A. de Koning en F. van der Wal, 2005, Verkennend bureauonderzoek met controleboringen aan het Oranjeplein te Oost-Souburg, Arnicon/Archeomedia-rapport A04-482-Z en Nijdam, L. en N.J.W. van der Feest, 2005, Oranjeplein en Burgermeester Stermerdinglaan te Oost-Sousburg, Rapport A04-482-Z
			270339-270341	vondsten leisteen ME-NT, industrieel wit aardewerk, kleipijp; beide NT. (Met de opvallende toevoeging: "2 pijpensteeltjes duiden op het gebruik van dit gedeelte van de onderzoekslokatie als (moes)tuin of akkerland in de 17e tot 19e eeuw" :-))
			175802/171543/175803	complexen: akker/tuin NT - NT; bewoning ME - NT; bewoning NTL - NTL
2085307100	Beciusstraat; Kanaalstraat	begeleiding	1073177	In de Beciusstraat zijn 13 waarnemingen gedaan. De profielen bestonden uit een dikke laag recente verstoring met daaronder verschillende lagen bestaande uit klei- en zavel afzettingen. Dit zijn de afzettingen van de poelgronden (hier moet kreekafzettingen bedoeld zijn). Grote delen van de ondergrond zijn tot op ca. 1 meter onder straatniveau verstoord door diverse huisaansluitingen. Op een aantal plaatsen (waarneming 1,4,7,8,9) komt een oud loopniveau/bewoningslaag voor. Op basis van een stukje industrieel aardewerk dat in één bewoningsniveau werd gevonden kan deze mogelijk gedateerd worden in de periode 1800-1900. Of deze datering ook voor de andere loopniveau's geldt is door gebrek aan dateerbare vondsten niet te achterhalen. Looveren, V. van en J. McDonald, 2005, Oost-Souburg, Beciusstraat / Kanaalstraat ADC-briefrapport 269
			273061-273062	vondsten: 1 scherf industrieel wit NTL - NTL en 6 fragm. bouwmetaalNTM - NTL
			204076-204077	complexen: 2 x nederzetting met stedelijk karakter NT
			1073179	Ter hoogte van huisnummer 2 in de Kanaalstraat werd bij de aanleg van het wegcunet een paalspoor met een doorsnede van 30cm geregistreerd. Aangezien bij dit paalspoor geen vondsten zijn aangetroffen, is dateren niet mogelijk. Het valt niet uit te sluiten dat dit spoor bij de oorspronkelijke brugverbinding over de gracht rond de ringwalburg heeft behoord. Tijdens eerdere opgravingen in en rond het terrein van de Karolingische ringwalburg heeft men bij de westelijke doorgang van de wal een grote hoeveelheid paalsporen van een brugfundering gevonden. Naast het paalspoor is een grote verkleuring waargenomen, waarvan de aard onbekend is gebleven.
			386732-386733	vondsten: 1 paalgat en een grondspoor ME-NT
			235678-235679	complexen: type niet te bepalen ME-NT
			1077834	In de Kanaalstraat zijn 10 waarnemingen gedaan, waarvan er negen onder deze melding vallen. (een paalkuil krijgt een eigen melding) In de Kanaalstraat bestaat de ondergrond uit zand, de afzettingen van de kreekrug. Hier werden bij nagenoeg alle registraties meerdere bewoningslagen vastgesteld. Het materiaal dat hieruit werd verzameld wijst voor alle lagen op een datering in de Nieuwe Tijd. Ter hoogte van huisnummer 10 werd een bakstenen put waargenomen. Deze kan een oude bezinkput of een deel van een oude riolering zijn. Door afwezigheid van dateerbaar vondstmateriaal is het moeilijk een precieze datering te geven. Op basis van de stratigrafie en de afmetingen van de bakstenen (17x7x4,5) kan er aangenomen worden dat de put ten vroegste uit de Nieuwe Tijd dateerd.
			273063-273067	vondsten: aardewerk 1 Pingsdorf VMED-LMEA; 4 kleipijp NT; 2 steengoed NTV; 3 roodbakkend LMEB-NTV; 7 roodbakkend NT
			376069	sporen: bakstenen waterput/waterreservoir
			172191-172196	complexen: nederzetting met stedelijk karakter 3 x NTV-NTM; 1 x VMED-LMEA; 1 x LMEB-NTV; 1 x NTM-NTL
2808808100	Souburg	vondstmelding archief	1051048	Vliedberg volgens J. de Man met opmerking door invoerder: "ZEKER GEEN VLUCHTBERG. RCC: Documentatie RCC: Man, JC De 1888 nr 59" Besteman, J.C., 1981, Mottes in the Netherlands: a provisional survey and inventory, pp.40-59, Reeks Hoekstra, T.J., H.L. Janssen & I.W.L. Moerman (red. 1981) en Man, J.C. de, 1888, Vliebergen in Walcheren.
			873517	sporen: ophogingslaag LME
			549554	complexen: mottekasteel LME
2811650100	Souburg	opgraving	1032279	Dit behelst de grote opgraving uit 1969 van een groot deel van de ringwalburg . R.M.VAN HEERINGEN E.A. (EDS.) 1995, Oost-Souburg (p. 115-218), in Vroeg-Middeleeuwse ringwalburgen in Zeeland
			703590-703599	vondsten: aardewerk vanaf VMED tot LMEB; bouwmetaal tegel, metaalslak, hutteleem ME, keramiek pelgrimsbeeldje NTV
			864403-864404	sporen: kuil ME; wal/omwalling VME- LME
			864963-864972	sporen: huisplattegrond ME, ophogingslaag VME-LME, waterput ME, gracht VME-LME, beerput LMEB, paalgat/-kuil ME, greppel/sloot, ME fundering ME, muur ME
			459748-459749	complexen: bewoning (inclusief verdediging) onbepaald ME en (ring)walburg VME - LME
			477713-477733	complexen: 18 x bewoning (inclusief verdediging) onbepaald vooral ME en 2 x (ring)walburg VME - LME
2269153100	Paspoortstraat 2	bureauonderzoek		op perceel zeer oud huis, eronder worden ook nog middeleeuwse bewoningsresten verwacht. Ras, J., 2010, Archeologisch Bureauonderzoek Plangebied Paspoortstraat 2, Oost-Souburg, Gemeente Vlissingen, SOB Research-rapport 1688-0912
2443887100	Vlissingestraat, Van Turnhoutstraat, De Deckerestraat	booronderzoek		Archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek d.m.v. ca. 10 verkennende boringen voor plangebied Hof Kromwege te Oost-Souburg. Ter plaatste zullen 52 woningen worden gesloopt om plaats te maken voor 45 nieuw te bouwen woningen. Besuijen, G.P.A., 2014, Oost-Souburg Hof Kromwege. Gemeente Vlissingen. Archeologisch Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek door middel van verkennende boringen. Artefact-rapport 104
2872782100	Karolingische Burg	opgraving	1042875	Kleine opgraving in 1981 + kleine proefsleuf in 1983, na afloop van de grote opgravingen van 1969-1972 (waarn.20984) In totaal tussen 1969 en 1983 ruim 1 ha opgegraven. Heeringen, R.M. van , et.al., 1995, De opgravingen te Oost-Souburg in Vroeg-Middeleeuwse ringwalburgen in Zeeland (p.115-218).

			880359-880360	sporen: plattegrond/configuratie VMEC (aanleg burg IXd); plattegrond/configuratie LMEA (Een of meer grote boerderijen of schuren binnen voormalige burg XI/XII); plattegrond/configuratie VMED (Nederzetting binnen ringwalburg, begin 10e eeuw - eind 10e eeuw)
			615922-615923 en 626539	complexen: (ring)walburg VMEC, bewoning (inclusief verdediging) onbepaald LME en (ring)walburg VMED
4759094100	Vlissingestraat	booronderzoek		onderzoek nog niet afgemeld; hier is een oude bouwvoor boven vermoedelijk laatmiddeleeuwse pakketten aangeboord. Hier moet een vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving moet plaats vinden
2811659100	Souburg	vondstmelding	1047638	Hooggelegen terrein, grenzend aan Karol. burcht en oude kerk Oost-Souburg.
			875223	sporen: cultuurlaag VMED - LMEB
			549607	complexen: bewoning (inclusief verdediging) onbepaald VMED - LMEB
2134814100	Kanaalstraat, Beciusstraat	bureauonderzoek		Algemeen: Standaard Archeologische Inventarisatie: SMA projectnummer 838100. Het plangebied omvat o.a. de herinrichting van de Kanaalstraat en de Beciusstraat. Laatstgenoemde straat is beschreven in een deelrapportage met hetzelfde nummer Projectmedewerkers: Anne-marie Visser Diversen: Gebiedsontrek kan afwijken van de werkelijkheid Conclusie en Aanbeveling: Het onderzoek leverde aanwijzingen voor bewoning. Een aanvullende archeologische inventarisatie werd noodzakelijk geacht voorafgaand aan de herinrichtingsplannen, tevens werd geadviseerd de werkzaamheden in de Beciusstraat te laten begeleiden.
2027765100	Oranjeplein 2	booronderzoek		type onderzoek: booronderzoek kaartblad: 48B coördinaten: 31.11/387.79 toponiem: Oranjeplein 2 gemeente: Vlissingen aanvang: 05-02-2003/21-05-2003/18-06-2003 duur: 3 dagen motief: bouwwerkzaamheden complextype en datering: kerkhof en stad; datering VMEC-NTC onderzoekers: E.E.B. Bulten, N. v/d Feest
2412839100	Paspoortstraat 2-4; Rehobothstraat 2	bureauonderzoek		Betreft een actualisatie van onderzoeksmeldingsnummer 38.556, bouwplan is herzien en plangebied is uitgebreid. Opnieuw geldt: heel oud pand met eronder verwachting op middeleeuwse bewoningsresten. Advies: vervolgonderzoek; dat is later niet opgevolgd, gevolg: kleine noodopgraving waarbij grote molensteen als deksteen van een grote waterput is gevonden. Bosch, J.E. van den, 2013, Archeologisch Bureauonderzoek Paspoortstraat 2-4 en Rehobothstraat 2, Oost- Souburg, Gemeente Vlissingen, SOB Research-rapport 2100-1306
3231213100	Oranjeplein	vondstmelding		Op 1 mei 2000 zijn bij het slopen van enkele panden aan het Oranjeplein in Oost-Souburg muurresten en een plavuizen vloer van waarschijnlijk een kelder aangetroffen. De funderingen waren opgebouwd uit rode baksteen met een steenformaat van 24 x 12 x 6 cm. De vloer was gelegd met rode plavuizen van 15 x 15 cm. De kelder heeft vermoedelijk toebehoord aan een pand uit de vijftiende/zestiende eeuw. J. Jongepier, 2000, Nieuwsbrief nr. 11
			820529-820530	vondsten: keramiek baksteen en plavuizen LMEB-NTM
			879248-879249	sporen: vloer en fundering LMEB-NTV
			601395-601398	complexen: Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald LMEB-NTV
2022775100	Oranjeplein	proefsleuven	1070450/ 1077798	In de proefsleuven zijn de resten van een postmiddeleeuws tuinencomplex aangetroffen, te dateren van de 16e tot en met de 19e eeuw. Daarnaast zijn funderings- en uitbraaksleuven uit de 19e en de 20e eeuw gevonden. Van een mogelijke relatie met de dichtbij gelegen vroegmiddeleeuwse ringwalburcht van Oost-Souburg is geen sprake, dit was wel een van de onderzoeksvragen. Voogd, J.B. de, 2001/2002, Een AAO aan het Oranjeplein/Verlengde Doornluststraat te Oost-Souburg (Zld.) ARC-briefrapport
2129647100	Open Havenkerk	begeleiding	1083293	Archeologische begeleiding tbv de ontgravingswerkzaamheden van de kerkvloer van de Open Havenkerk te Oost-Souburg. De werkzaamheden gaan tot circa 30 cm -Mv. De archeologische begeleiding diende te worden uitgevoerd omdat realisatie van de plannen zou kunnen leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische resten. In het kerkgebouw kunnen onder de vloer archeologische resten voorkomen (zoals fundamenteën, muurwerk en graven) met een datering vanaf circa 1250, maar mogelijk nog ouder. Tijdens de werkzaamheden zijn funderingsresten van de toren (14e eeuw), de voormalige schipmuren van de kerk (14e/15e eeuw), een mogelijke grafkelder (16e eeuw) en een puinlaag (verstoring uit de 20e eeuw) aangetroffen. De kwaliteit van de funderingen is over het algemeen goed. Op basis van de fundamenteën van de schipmuren uit de 14e/15e eeuw blijkt dat de kerk oorspronkelijk mogelijk smaller was. De aangetroffen funderingen zijn behoudenswaardig en zijn daarom tijdens de werkzaamheden intact gelaten. De puinlaag (spoor 2) is een verstoring en is aangebracht in de 20e eeuw. Deze is niet behoudenswaardig. Tijdens de archeologische begeleiding zijn diverse begravingen aangetroffen. Er is geen enkele begraving in situ aangetroffen. De delen van menselijke skeletten lagen niet in anatomisch verband maar los verspreid in de puinlaag (spoor 2). Uit een mededeling van gemeenteleden blijkt dat graven zijn geruimd en de menselijke resten zijn herbegraven tijdens herstelwerkzaamheden aan de kerkvloer in 1947. Uit de archeologische begeleiding van de ontgravingswerkzaamheden blijkt dat onder de voormalige vloer van de kerk funderingsresten aanwezig zijn van de toren (14e eeuw), de voormalige schipmuren van de kerk (14e/15e eeuw) en een mogelijke grafkelder (16e eeuw). Schamp, C.R.C., 2006, Open Havenkerk te Oost-Souburg, Archeologische begeleiding van de ontgravingswerkzaamheden van de kerkvloer, RAAP-rapport 1415
			297671-297673	vondsten: 121 menselijk bot NTV-NT; 6 frag. Baksteen NTV-NTV; 1 aw scherf steengoed LMEB-NTM
2205024100	Oranjeplein 2A	bureauonderzoek		Algemeen: Archeologisch Bureauonderzoek: SMA projectnummer 2386013. Kadastrale percelen: Vlissingen, I, 3829 [een klein deel direct ten noorden van de kerk] Projectmedewerkers: Brand Klooster, Jochem Boschloo Diversen: Gebiedsontrek kan afwijken van de werkelijke omvang van het plangebied ISBN: 978-90-8705-061-0 Conclusies en Aanbeveling: De beoogde bodemingrepen ten behoeve van de geplande nieuwe ontmoetingsruimte naast de kerk zullen leiden tot verstoring van het bodemarchief en de eventueel daarin nog aanwezige archeologische waarden. Op basis van deze archeologische bureaustudie achten wij de aanwezigheid van archeologische waarden uit de Vroege en Late-Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd binnen het plangebied in principe mogelijk. Eventuele sporen zullen zich voornamelijk in de top van een Duinkerke II-pakket en het onmiddellijk daarop liggende middeleeuwse ophogingspakket bevinden. Er wordt aanbevolen een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van proefsleuven te laten uitvoeren.Gezien de te verwachten resten, menselijk botmateriaal, eventueel grondspreiden die in verband staan met vroeg middeleeuwse bewoning en middeleeuws vondstmateriaal als wel vondstmateriaal uit de Nieuwe Tijd is een onderzoek door middel van het zetten van boringen niet wenselijk. Afwijkend van bovenstaande aanbeveling adviseert de heer Meijlink van de Walcherse Archeologische Dienst, op basis van het bureauonderzoek en de richtlijnen van de gemeente Vlissingen, een archeologische begeleiding te laten plaatsvinden. Dit advies heeft de heer Meijlink kenbaar gemaakt aan de initiatiefnemer en aan de gemeente Vlissingen. Klooster, B. & H.J. Boschloo, 2008, Rapport archeologisch bureauonderzoek Oranjeplein 2a te Oost-Souburg, gemeente Vlissingen.Rapport projectnummer 2386013

Bijlage 2 Boorstaten

Rapportage Archeologisch Booronderzoek

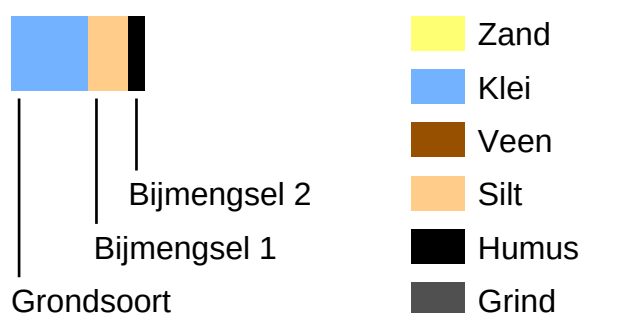
Project: Nieuwbouw scholen en gymzaal Oost Souburg
VLOS_020_004

Plaats: Oost-Souburg
Gemeente: Vlissingen

Opdrachtgever: Gemeente Vlissingen

Kaartblad: 65D
OM-nummer: 4929104100
Bepaling Locatie: Dgps
Bepaling Maaiveldhoogte: Dgps

Verklaring boorschema

Boring: 1

Datum: 11-12-2020
Maaiveld: Grasland

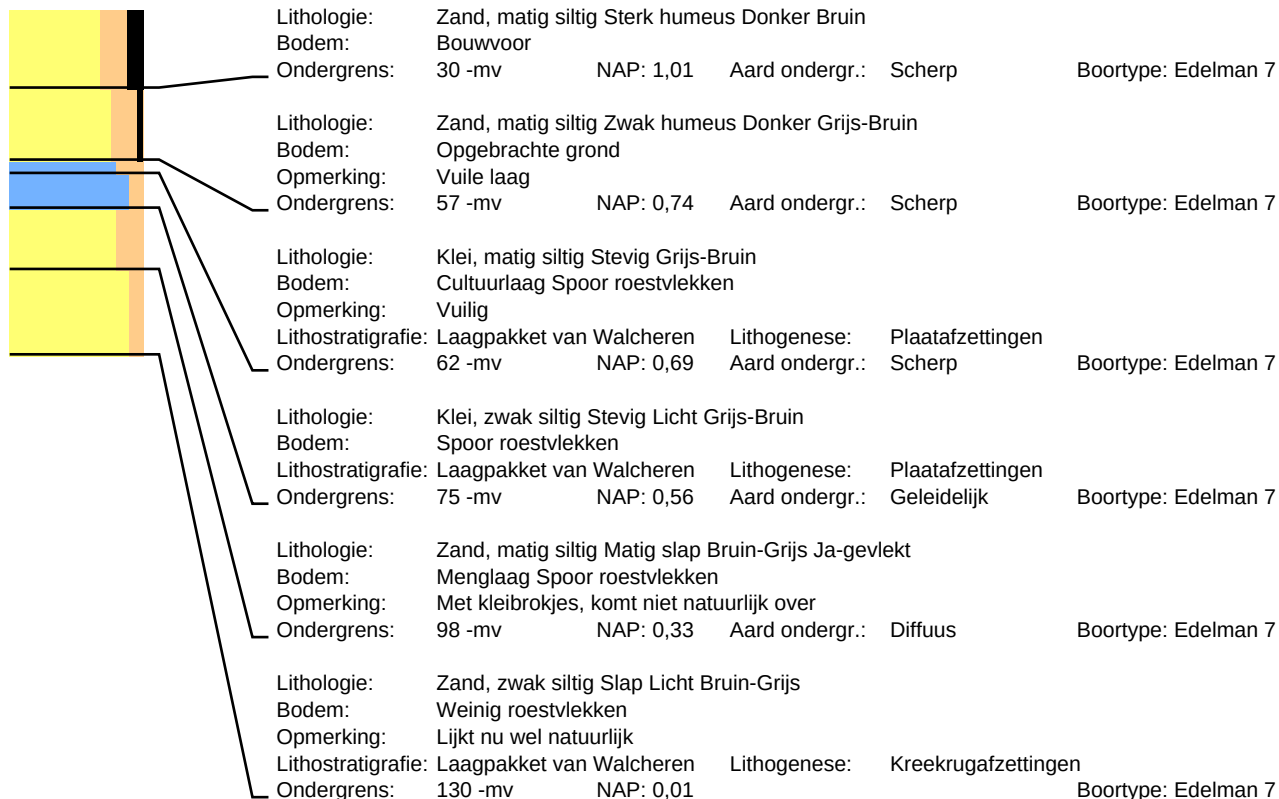
Project: Nieuwbouw scholen en gymzaal Oost Souburg

Beschrijver: B.Meijlink

X: 30585,76

Y: 387575,11

Z: 1,31

Boring: 2

Datum: 11-12-2020
Maaiveld: Grasland

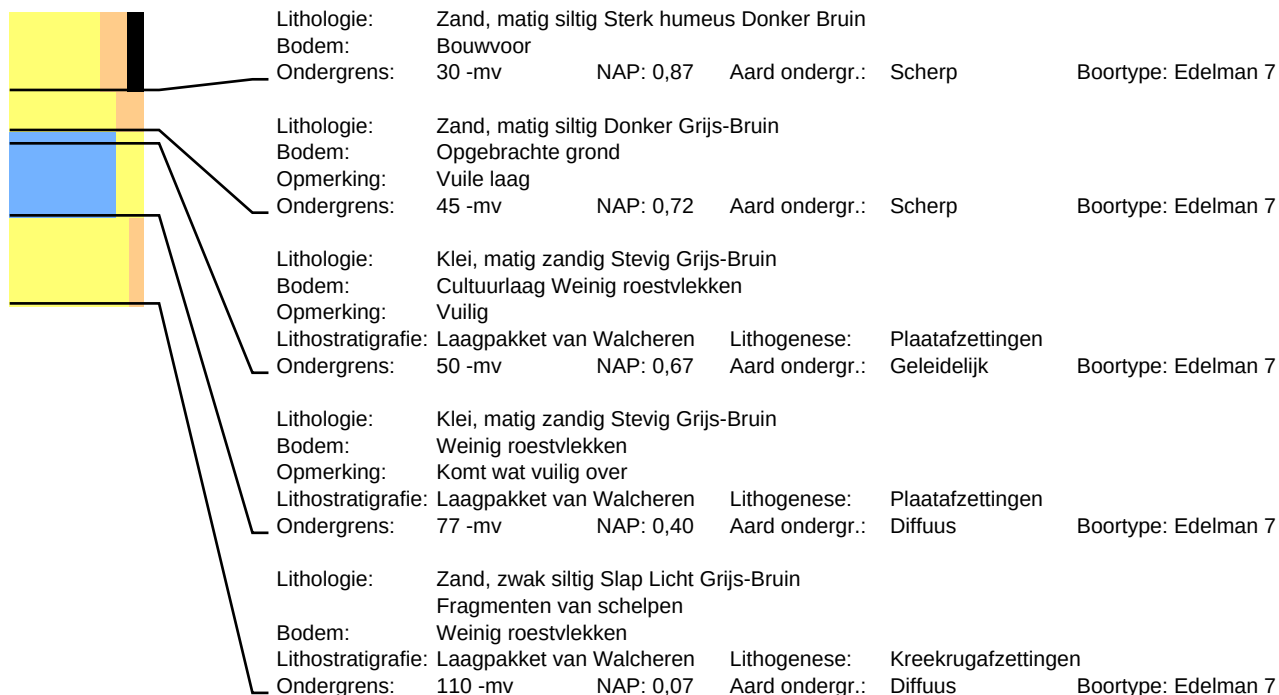
Project: Nieuwbouw scholen en gymzaal Oost Souburg

Beschrijver: B.Meijlink

X: 30609,38

Y: 387552,25

Z: 1,17

Boring: 3

Datum: 11-12-2020
Maaiveld: Grasland

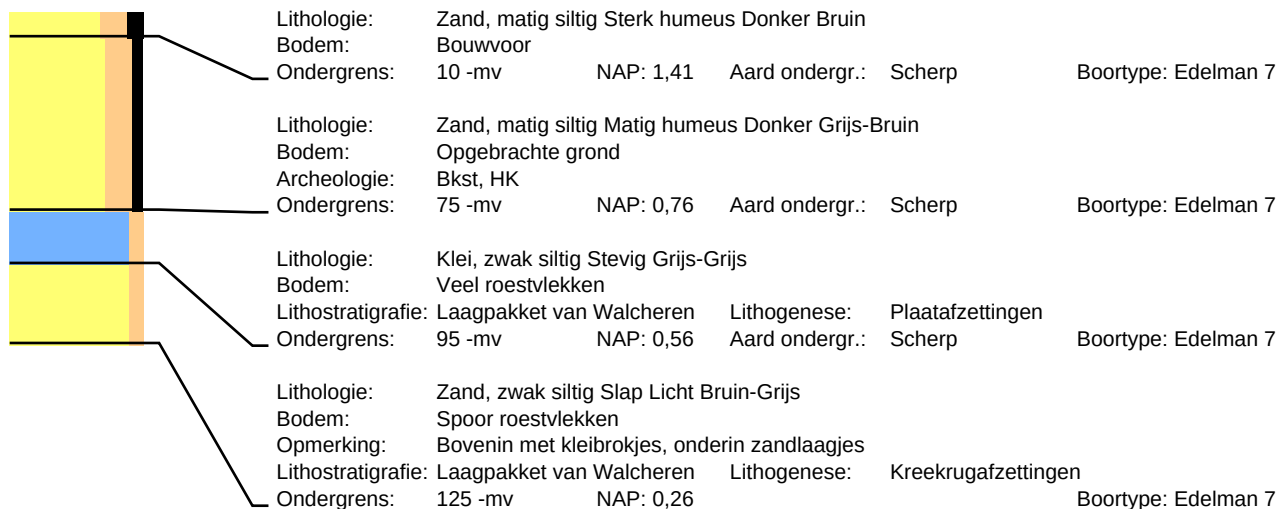
Project: Nieuwbouw scholen en gymzaal Oost Souburg

Beschrijver: B.Meijlink

X: 30720,76

Y: 387581,96

Z: 1,51

Boring: 4

Datum: 11-12-2020
Maaiveld: Grasland

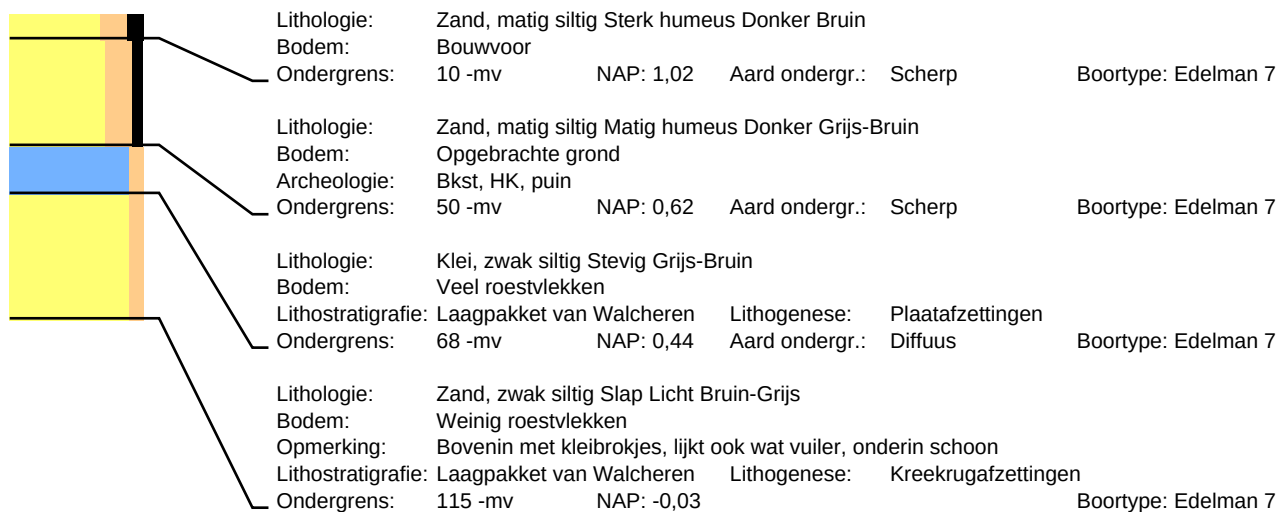
Project: Nieuwbouw scholen en gymzaal Oost Souburg

Beschrijver: B.Meijlink

X: 30753,45

Y: 387584,50

Z: 1,12

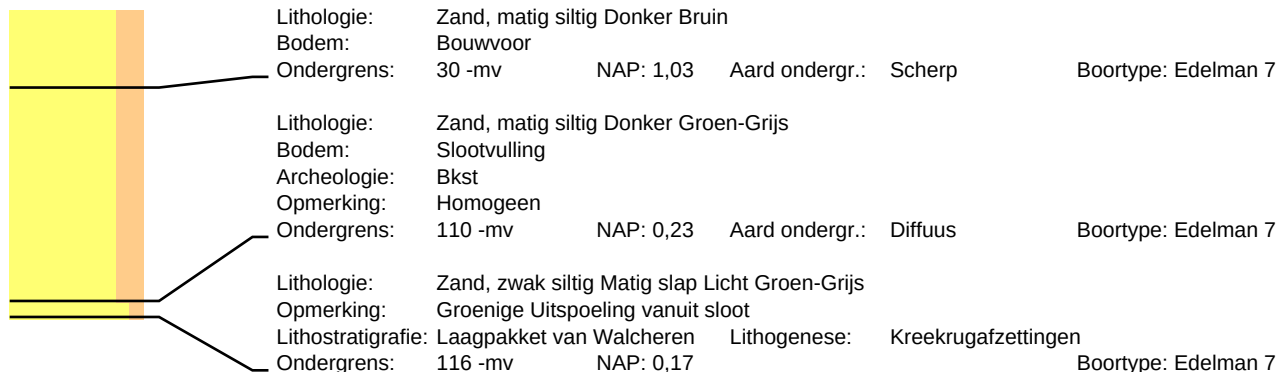

Boring: 5

Datum: 11-12-2020
Maaiveld: Grasland

Project: Nieuwbouw scholen en gymzaal Oost Souburg

Beschrijver: B.Meijlink X: 30910,74 Y: 387509,67 Z: 1,33

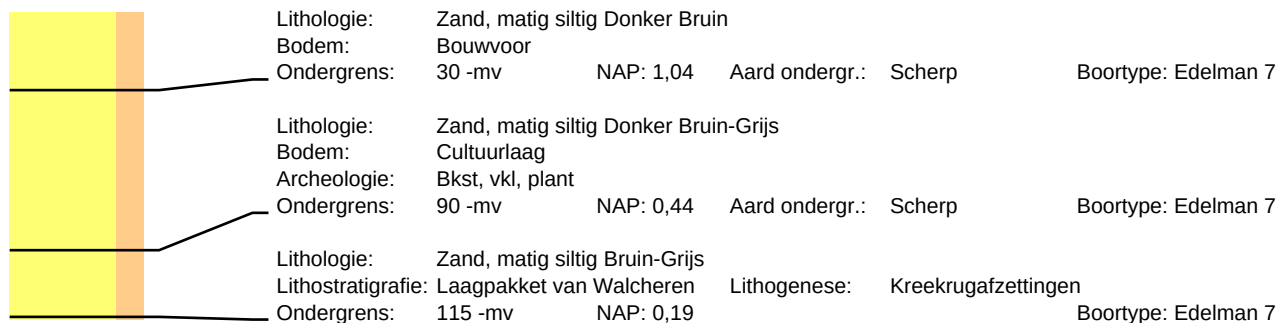

Boring: 6

Datum: 11-12-2020
Maaiveld: Perk

Project: Nieuwbouw scholen en gymzaal Oost Souburg

Beschrijver: B.Meijlink X: 30924,95 Y: 387539,41 Z: 1,39

Boring: 7

Datum: 11-12-2020
Maaiveld: Grasland

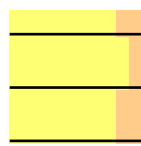
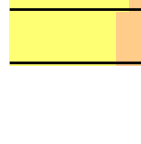
Project: Nieuwbouw scholen en gymzaal Oost Souburg

Beschrijver: B.Meijlink

X: 30908,46

Y: 387507,48

Z: 1,34

	Lithologie:	Zand, matig siltig Donker Bruin				
	Bodem:	Bouwvoor				
	Ondergrens:	10 -mv	NAP: 1,29	Aard ondergr.:	Scherp	Boortype: Edelman 7
	Lithologie:	Zand, zwak siltig Geel-Bruin				
	Bodem:	Opgebrachte grond				
	Opmerking:	Bouwzand				
	Ondergrens:	30 -mv	NAP: 1,09	Aard ondergr.:	Scherp	Boortype: Edelman 7
	Lithologie:	Zand, matig siltig Donker Groen-Grijs				
	Bodem:	Slootvulling				
	Ondergrens:	50 -mv	NAP: 0,89	Boortype: Edelman 7		

AFKORTINGENLIJST

Algemeen

<i>aav</i>	aanleg vlak
<i>afw</i>	afwerking
<i>inh</i>	inhoud
<i>sp</i>	spoor
<i>verz</i>	verzamelwijze
<i>vnr</i>	vondstnummer
<i>vul</i>	vulling
<i>wp</i>	werkput
<i>mv</i>	maaiveld

Vondstmateriaal/inclusies

<i>aw</i>	aardewerk
<i>bot</i>	bot
<i>bst</i>	baksteen
<i>bw</i>	bouwmateriaal
<i>hk</i>	houtschool
<i>ker</i>	keramiek
<i>ma</i>	monster algemeen
<i>met</i>	metaal
<i>nst</i>	natuursteen

<i>mn</i>	mangaan
<i>fo</i>	fosfaat
<i>sch</i>	schelp
<i>slk</i>	slak
<i>vst</i>	vuursteen
<i>Fe</i>	ijzer
<i>Ca</i>	kalk
<i>plt</i>	plantenresten

Sporen

<i>bv</i>	bouwvoor
<i>gr</i>	greppel
<i>kl</i>	kuil
<i>lg</i>	laag
<i>pg</i>	paalgat
<i>pgk</i>	paalgatkuil
<i>pk</i>	paalkuil
<i>rec</i>	recent

Vorm

<i>lin</i>	lineair
<i>onr</i>	onregelmatig
<i>o</i>	ovaal
<i>rh</i>	rechthoekig
<i>vk</i>	vierkant
<i>s</i>	scherp
<i>g</i>	geleidelijk

Lithologie/Textuur

<i>k</i>	klei
<i>s</i>	silt
<i>z</i>	zand
<i>V</i>	veen
<i>1-4</i>	licht-sterk

Kleur

<i>bl</i>	blauw	<i>gro</i>	groen	<i>l</i>	licht
<i>br</i>	bruin	<i>ro</i>	rood	<i>d</i>	donker
<i>ge</i>	geel	<i>wi</i>	wit		
<i>gr</i>	grijs	<i>zw</i>	zwart		
<i>or</i>	oranje				

Bodemhorizont

XXX	onbekend	MOER	gemoerneerd
BASV	Basisveen	PLEI	Pleistoceen dekzand
BV	bouwvoor	REC	Recente verstoring
HOLV	Hollandveen	WALC	Laagpakket van Walcheren
HOLVAAR	Veraard Hollandveen	WORM	Laagpakket van Wormer
KREEK	kreekvulling		

Aardewerk

<i>bg</i>	blauwgrijs aardewerk (Elmpt, Paffrath en aanverwante baksels)
<i>g</i>	grijs aardewerk
<i>kp</i>	kogelpot aardewerk
<i>pi</i>	pingsdorf aardewerk
<i>r</i>	rood aardewerk
<i>s</i>	steengoed
<i>wm</i>	wit Maaslands aardewerk

